

GHID PRACTIC "MONITORIZAREA ACTIVITĂȚII COLABORATORILOR DE POLIȚIE VIZIBILI AFLAȚI ÎN CONTACT DIRECT CU POPULAȚIA"

RAPORT CAMPANIE "CU OCHII PE POLIȚIE"

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Асоціація
УМДПЛ
UMDPL
Association

GHID practic

**Monitorizarea activității colaboratorilor de poliție
vizibili aflați în contact direct cu populația**

Chișinău 2013

Acest ghid a fost realizat în Republica Moldova de către Asociația Promo-LEX, în cadrul unui proiect implementat de UMDPL, Ucraina finanțat de Ambasada Marii Britanii în Kiev, Ucraina. Concluziile și constatările reflectate sau opiniile exprimate în ghid exprimă opinia poziția exclusivă a autorilor și nu reflectă în mod obligatoriu opinia Ambasadei Marii Britanii în Kiev.

British Embassy
Kyiv

CUPRINS

Ghid practic “Monitorizarea activității colaboratorilor de poliție vizibili aflați în contact direct cu populația”	
Introducere	4
Capitolul I. Semnele de identificare și comportamentul colaboratorilor de poliție și carabinierilor în societate.....	
5	
1. Normele de echipare și semnele distinctive ale colaboratorilor de poliție și carabinierilor.....	5
2. Modul de prezentare, legitimare și comportamentul colaboratorului de poliție aflat în exercițiul funcțiunii.....	6
3. Limitele aplicării forței fizice, mijloacelor speciale și armei de foc.....	8
Capitolul II. Transparența activității agentului de circulație în domeniul traficului rutier.....	
11	
1. Drepturile și obligațiile agentului de circulație.....	11
2. Relațiile agentului de circulație cu participanții la trafic.....	15
Capitolul III. Accesul în sediile subdiviziunilor MAI și procedura depunerii unei informații despre infracțiuni.....	
17	
1. Organizarea pazei și controlul accesului în sediile subdiviziunilor MAI.....	17
2. Procedura de depunere și înregistrare a sesizărilor și altor infirmații despre infracțiuni.....	19
3. Procedura de contestare a deciziilor adoptate de către colaboratorii de poliție.....	20
Capitolul IV. Monitorizarea civică a activității poliției	
22	
1. Respectarea de către conducătorii de poliție a agendei de lucru privind întâlnirile cu cetățenii	22
2. Limitele utilizării de către cetățeni a aparatelor de înregistrare audio, foto și video în raport cu poliția publică.....	23
3. Monitorizarea activității poliției.....	24
Bibliografie	26
Raport campanie “cu ochii pe poliție”	
Introducere	28
Sumar executiv	29
Capitolul I. Monitorizarea paginii web a MAI	31
Capitolul II. Monitorizarea comisariatelor și secțiilor de poliție	32
Capitolul III. Monitorizarea echipelor de patrulare a poliției	41
Recomandări	46

Introducere

Poliția Republicii Moldova este un organ armat de drept al autorităților publice, aflat în componența Ministerului Afacerilor Interne, chemat să apere, pe baza respectării stricte a legilor, viața, sănătatea și libertățile cetățenilor, interesele societății și ale statului de atentate criminale și de alte atacuri nelegitime, precum și să mențină în permanență ordinea publică.

În activitatea de asigurare a ordinii și liniștii publice pot fi antrenate mai multe servicii ale poliției. Totuși, un rol primordial în acest sens îl au colaboratorii de poliție care se află în contact permanent cu populația, acei colaboratori de poliție care poartă uniformă și sunt vizibili atât de către cei cu care intră în contact direct, cât și de către cei care au văzut acest contact. Considerăm că cel mai frecvent în situațiile descrise mai sus pot nimeri inspectorii poliției de ordine publică (inspectorii de sector), colaboratorii poliției rutiere, colaboratorii serviciului de patrulă și santinelă precum și carabinierii.

Respectiv, acest contact vizibil și din extern, oferă o posibilitate societății să facă anumite analize și evaluări ale comportamentului poliției, în mare parte această din urmă și duce la crearea acelei imagini pe care o are poliția în general în societate. Pe de altă parte aceasta oferă posibilitatea oricărei persoane să supravegheze liber activitatea acelor polițiști care sunt vizibili și, respectiv, să depună efort pentru a corecta acele aspecte pe care le consideră negative. Poliția nu va putea obține rezultate pozitive în activitatea sa fără susținerea cetățenilor, fără ca societatea să conștientizeze faptul că activitatea organelor de drept se exercită în interesele ei urmărind scopuri vitale comune.

Paralel cu asigurarea ordinii și liniștii publice, organul de poliție oferă anumite servicii și asistență populației, iar încrederea comunității în poliție este strâns legată de atitudinea și comportamentul său în societate, de respectul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, consacrată în Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Totodată, apărarea drepturilor omului este scopul de bază al tuturor organelor de stat și al fiecărui cetățean în parte, deoarece, anume prin conlucrare este realizabilă monitorizarea, garantarea reală și eficientă a drepturilor indivizibile și indispensabile ființei umane.

Ghidul respectiv își propune să evidențieze cele mai importante reguli de comportament al polițiștilor în diverse situații determinate de îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Identificarea și instituirea unei stări de echilibru între drepturile cetățenilor, interesele autorităților publice și drepturile și îndatoririle lucrătorilor de poliție, reprezintă un alt obiectiv avut în vedere la elaborarea acestei lucrări. O atenție deosebită s-a acordat evidențierii legăturii strânse dintre structurile cu atribuții în domeniul ordinii și siguranței publice și societatea civilă, având în vedere că eficacitatea acțiunilor acestora este

influențată în mod direct de susținerea pe care o primesc din partea cetățenilor. Ca urmare, au fost puse în evidență reguli de comportament ale lucrătorilor de poliție, cu scopul întăririi parteneriatului cu populația, prin furnizarea unor servicii de calitate și/sau informații de interes public.

CAPITOLUL I

SEMNELE DE IDENTIFICARE ȘI COMPORTAMENTUL COLABORATORILOR DE POLIȚIE ȘI CARABINIERILOR ÎN SOCIETATE

§1. Normele de echipare și semnele distinctive ale colaboratorilor de poliție și carabinierilor

Dreptul la portul uniformei stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 596 din 20.06.2000 „Cu privire la uniformă și normele de echipare a colaboratorilor poliției și serviciului intern ale Ministerului Afacerilor Interne” îl au persoanele corpului de comandă superior, mediu, inferior și efectivul de trupă al organelor afacerilor interne, cursanții și studenții instituției de învățământ a MAI, precum și persoanele corpului de comandă, concediate în rezervă sau retragere, cu dreptul de a purta uniforma.

Colaboratorii organelor afacerilor interne sunt obligați să poarte uniforma stabilită, corespunzător gradului special acordat, cu excepția persoanelor cărora, în ordinea stabilită li se permite în timpul serviciului portul hainelor civile.

Așadar, efectivul organelor afacerilor interne aflat în exercițiul funcțiunii, **pe timp de vară**, dispune de următoarea ținută: chipiu de serviciu de culoare neagră, scurtă și pantaloni de serviciu de culoare neagră, cămașă de culoare albă cu mâneca scurtă sau cămașă de culoare neagră cu cravată de culoare bej și pantofi de culoare neagră.

În timpul **sezonului rece**, colaboratorii de poliție și carabinierii sunt echipați cu: căciula din blană, scurtă călduroasă de culoare neagră cu guler din blană de culoare neagră, scurtă și pantaloni de culoare neagră, cămașă de culoare albă cu cravată de culoare neagră sau cămașă de culoare neagră cu cravată de culoare bej, bocanci cu carâmbi înalți de culoare neagră, mănuși și fular de culoare neagră.

În partea din față a căciulii din blană sau chipiului este fixată cocarda. Centrul cocardei trebuie să se afle deasupra rădăcinii nasului.

Pe scurta călduroasă, scurta și cămașă, pe umeri, sunt fixați epoleții corespunzător gradului special deținut de către colaboratorul de poliție.

Ecusonul de mânecă cu simbolica MAI se coase pe partea exterioară a mânecii stângi – pe scurta călduroasă, scurta de serviciu, cămașă. Ecusonul de mânecă cu simbolica subdiviziunii din care face parte colaboratorul de poliție se coase pe partea exterioară a mânecii drepte a obiectelor indicate anterior.

În timpul serviciului, colaboratorii organelor afacerilor interne poartă răspundere personală privind respectarea port – uniformei și regulile igienei personale. Ei sunt obligați să mențină uniforma și încălțăminte în curățenie.

§ 2. Modul de prezentare, legitimare și comportamentul colaboratorului de poliție aflat în exercițiul funcțiunii

Drept bază a disciplinei în activitatea de serviciu a efectivului MAI servește devotamentul față de patrie, îndeplinirea cu responsabilitate a obligațiilor de serviciu și misiunile încredințate.

Polițistul este în slujba cetățeanului. Prin activitățile desfășurate, polițistul urmărește în permanență, protejarea vieții și integrității corporale și altor drepturi și interese legitime ale cetățenilor. Așadar, în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, polițistul trebuie să dea dovadă de respect față de toți cetățenii cu care intră în contact.

Atunci când se adresează cetățenilor, colaboratorul de poliție aflat în exercițiul funcțiunii este obligat să salute ducând mâna la chipiu, să se prezinte verbal în mod clar, numindu-și funcția, gradul, numele, apoi să comunice pe scurt cauza și scopul adresării. Concomitent, la cerința persoanelor oficiale și a cetățenilor, prezintă legitimația de serviciu, drept confirmare a împuternicirilor de serviciu stipulate în actele normative în vigoare.

Legitimația de serviciu reprezintă un document oficial al Ministerului Afacerilor Interne care adevărește statutul juridic, apartenența titularului acesteia la Ministerul Afacerilor Interne și confirmă împuternicirile acordate de legislație. Legitimația are forma unei fișe din plastic și conține principalele date de identificare a titularului, data emiterii, termenul de valabilitate, gradul, funcția și subdiviziunea unde activează titularul.

În orice împrejurare, polițistul trebuie să manifeste solitudine față de cetățeni, în special față de cei vulnerabili (copii, femei, bătrâni), luând măsurile ce se impun în funcție de situație. Prin conduita personală atât în executarea serviciului cât și în afara acestuia, polițistul trebuie să fie model pentru ceilalți.

Lucrătorii în domeniul ordinii și securității publice trebuie să intervină în orice moment, în timpul sau în afara serviciului, în cazul în care iau cunoștință despre existența unei situații în care se aduce atingere drepturilor

omului, sunt puse în pericol bunurile acestora, sau pur și simplu, atunci când un individ se află în dificultate. Intervenția în asemenea situații nu poate fi condiționată de faptul că colaboratorul se află în concediu sau este învoit.

De asemenea, colaboratorul de poliție trebuie să manifeste o atenție deosebită față de problemele cetățenilor, să intre în esența lor, încercând să le rezolve, oferindu-și serviciile într-o manieră profesionistă.

Lucrătorii în domeniul menținerii ordinii și siguranței publice sunt obligați să-și perfecționeze continuu pregătirea de specialitate, și să-și dezvolte capacitatea de înțelegere a problemelor sociale, culturale și educaționale specifice colectivității în care-și exercită profesia.

Colaboratorii de poliție aflați continuu în contact cu populația trebuie în permanență să fie disciplinați și vigilenți, să acționeze ferm, curajos și insistent, să dispună de calități înalte morale, să suporte cu tărie toate greutățile ce țin de exercitarea obligațiilor de serviciu.

Relațiile reciproce dintre polițist și cetățeni trebuie să se bazeze pe politețe, îmbinarea fermității și principialității în prevenirea și curmarea încălcărilor de diferit gen, de asemenea cu atitudinea atentă, binevoitoare și respectuoasă față de cetățeni.

Colaboratorul de poliție este obligat să se adreseze cetățenilor numai cu cuvintele: “Dumneavoastră”, “Domnule” sau “Cetățene”.

Pe de altă parte, în comportarea cu cetățenii sunt inadmisibile brutalitatea, observațiile, expresiile și replicile care ar ofensa demnitatea omului. La fel sunt inadmisibile amenințările, reproșurile neîntemeiate, gesturile și acțiunile nechibzuite ce exprimă desconsiderarea interlocutorului.

§3. Limitele aplicării forței fizice, mijloacelor speciale și armei de foc

Aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale și a armei de foc constituie o măsură extremă care limitează dreptul la viață și integritate fizică, iar această limitare este legală doar în cazurile în care polițistul face uz de ea respectând cu exactitate cerințele legislației.

Mijloacele speciale sunt aplicate contra persoanelor, luându-se în considerare caracterul infracțiunii, identitatea delicventului și toate circumstanțele adiacente. Dacă aplicarea mijloacelor speciale poate implica vătămarea sănătății persoanelor și deteriorarea obiectelor înconjurătoare colaboratorii de poliție și militarii trupelor de carabinieri trebuie să se abțină de la pricinuirea unei daune mai mari decât ar merita situația creată.

Condițiile și limită de aplicare a forței fizice și a mijloacelor speciale.

Aplicarea forței fizice și a mijloacelor speciale trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ele cu acordarea de timp suficient pentru reacția de răspuns, cu excepția cazurilor în care tergiversarea aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale generează un pericol direct pentru viața și sănătatea cetățenilor și a colaboratorilor organelor de interne, militarilor trupelor de carabinieri, poate conduce la alte urmări grave.

În toate cazurile când aplicarea forței nu poate fi evitată, colaboratorii organelor de interne, militarii trupelor de carabinieri sunt datori să procedeze astfel încât să aducă o daună cât mai mică sănătății, onoarei, demnității și bunurilor cetățenilor, să asigure acordarea de asistență medicală victimelor.

În cazul rănirii sau a decesului cetățenilor ca urmare a aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale, colaboratorul organelor de interne, militarul trupelor de carabinieri, sunt datori să comunice șefului direct, pentru ca acesta să-l înștiințeze pe procuror.

Depășirea de către colaboratorii organelor de interne, militarii trupelor de carabinieri a împuterniciților lor în aplicarea forței, a mijloacelor speciale atrage după sine răspunderea prevăzută de lege.

Colaboratorii organelor de interne, militarii trupelor de carabinieri pot aplica forța fizică, inclusiv procedeele speciale de luptă, pentru curmarea infracțiunilor, pentru înfrângerea rezistenței opuse cerințelor legale, dacă metodele non-violente nu asigură îndeplinirea obligațiilor ce le revin.

Mijloacele speciale se împart în mijloacele de apărare pasivă, mijloace de apărare activă și mijloace auxiliare de asigurare a operațiilor speciale.

a. Mijloacele de apărare pasivă:

- 1) Cășți
- 2) Jalete și scurte para-glonte
- 3) Scuturi blindate și scuturi antișoc
- 4) Alte mijloace de protecție, care nu sunt folosite pentru apărare activă, inclusiv îmbrăcăminte specială refractară

b. Mijloacele de apărare activă;

- 1) Bastoane speciale de cauciuc și plastic
- 2) Cătușe
- 3) Grenade de mână cu gaze
- 4) Cartușe și grenade de gaze
- 5) Pistol cu gaze
- 6) Ambalaje cu aerosol
- 7) Cartușe cu glonț de cauciuc sau plastic

- 8) Cămașă de forță
- 9) Plase speciale
- 10) Armă electroșoc
- 11) Câini de serviciu
- 12) Aplicarea forței fizice

Mijloacele speciale se pot aplica doar în următoarele situații:

1) în timpul respingerii atacurilor asupra cetățenilor, asupra colaboratorilor organelor de interne, militarilor trupelor de carabinieri și altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității;

2) în timpul eliberării ostaticilor;

3) în timpul curmării încălcării în masă și în grup a ordinii publice, acțiunilor ce împiedică activitatea normală a transportului, telecomunicațiilor, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, dezorganizării activității instituțiilor penitenciare;

4) în timpul respingerii atacurilor asupra unor clădiri, construcții și mijloace de transport, indiferent de apartenența lor sau în timpul eliberării obiectelor ocupate;

5) în timpul reținerii și aducerii la poliție sau în altă încăpere de serviciu a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, precum și în timpul escortării și deținerii persoanelor reținute și a persoanelor puse sub arest, dacă ele nu se subordonează sau opun rezistență colaboratorilor organelor de interne, militarilor trupelor de carabinieri, precum și în cazul în care sunt temeieri pentru a presupune că ele pot evada, pricinui daune persoanelor din preajmă sau lor însăși;

6) în timpul curmării neîndeplinirii premeditate a cerințelor legitime ale colaboratorilor organelor de interne, militarilor trupelor de carabinieri și ale altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității;

7) în timpul curmării atacurilor asupra orașelelor, eșaloanelor și colanelor militare, obiectivelor și încărcăturilor aflate sub pază;

8) în condițiile regimului juridic al stării excepționale în scopul stopării mijloacelor de transport auto, precum și la reținerea condamnaților sau persoanelor arestate preventiv care au evadat cu ajutorul unor vehicule; 9) pentru căutarea și reținerea condamnaților și persoanelor arestate preventiv, care au evadat de sub pază.

Particularitățile aplicării unor mijloace speciale sunt:

1) Bastoane speciale de cauciuc și plastic - se interzice aplicarea loviturilor pe cap, gât și clavicule, abdomen și organelor genitale.

2) Cătușe - se controlează periodic dispozitivul de închidere.

Interzicerea aplicării mijloacelor speciale

Se interzice aplicarea mijloacelor auxiliare de asigurare a operațiilor speciale și de apărare activă:

- contra copiilor, persoanelor de vîrstă înaintată și femeilor, cu excepția cazurilor de respingere sau de curmare a unui atac armat sau în grup sau de dezarmare a acestora;

- dacă în urma acestei acțiuni vor avea de suferit persoane străine.

Colaboratorii de poliție și militarii trupelor de carabinieri au dreptul să folosească arma de foc ca măsură extremă:

a) pentru apărarea cetățenilor și pentru autoapărare contra unor atacuri care amenință iminent viața și integritatea corporală a acestora precum și pentru eliberarea ostaticilor și a unor obiective;

b) pentru respingerea atacului în grup sau armat asupra santinelor, asupra locurilor de dislocare a unităților și subunităților militare, sediilor organelor de stat și obștești, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și locuințelor cetățenilor;

c) pentru respingerea atacului asupra militarilor sau a echipelor de serviciu ale organelor Ministerului Afacerilor Interne, asupra lucrătorilor instituțiilor penitenciare;

d) pentru reținerea persoanei care opune rezistență armată sau care a fost surprinsă în momentul săvârșirii unei infracțiuni grave, a criminalului evadat de sub pază, precum și a persoanei înarmate care refuză să se supună somației legate de a preda arma.

Folosirea armei de foc trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ea.

Arma de foc poate fi folosită fără avertizare în caz de:

- atac prin surprindere;

- opunere a rezistenței armate;

- atac în scopul evadării prin folosirea tehnicii, a mijloacelor de transport terestre, navale și aeriene;

- evadare prin folosirea armei de foc, precum și în condiții de vizibilitate redusă;

- eliberare a ostaticilor.

Se interzice folosirea armei de foc împotriva femeilor și minorilor, cu excepția cazurilor în care ei săvârșesc un atac armat, opun rezistență armată sau întreprind un atac în grup, ce amenință viața militarilor trupelor de carabinieri.

Efectivul MAI are dreptul să folosească arma de foc pentru a da semnal

de alarmă sau a chema ajutor, precum și pentru a face inofensiv un animal care pune în pericol viața și integritatea corporală a cetățenilor.

În toate cazurile de folosire a armei de foc colaboratorul de poliție și militarul trupelor de carabinieri este dator să comunice faptul comandantului nemijlocit pentru înștiințarea ulterioară a procurorului și să întreprindă măsurile necesare în vederea asigurării securității cetățenilor, acordării ajutorului urgent victimelor.

CAPITOLUL II

TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII AGENTULUI DE CIRCULAȚIE ÎN DOMENIUL TRAFICULUI RUTIER

§1. Drepturile și obligațiile agentului de circulație

În sensul dispozițiilor legale în vigoare, polițistul rutier este ofițerul sau agentul de poliție specializat în domeniul circulației pe drumurile publice, care poartă uniforma și accesorii distincte, specifice poliției rutiere.

Agentul de circulație în timpul serviciului are dreptul:

a) să ceară de la cetățeni și persoane cu funcții de răspundere încetarea acțiunilor nelegitime, de asemenea și a acțiunilor ce împiedică îndeplinirea atribuțiilor poliției;

b) să verifice la cetățeni și persoane cu funcție de răspundere actele ce confirmă identitatea și legitimitatea deținerii vehiculelor în vederea depistării celor aflate în căutare sau dacă există teme de a-i suspecta în comiterea infracțiunii sau a contravenției, iar în cazul când dispun de informație, că ei sunt deținători de arme, muniții, substanțe explozive, droguri sau substanțe psihotrope, de efectuat în modul stabilit controlul autovehiculelor cu ridicarea documentelor, obiectelor și autovehiculelor în conformitate cu legislația în vigoare.

c) să oprească la posturile poliției, posturile și punctele de trecere și control unitățile de transport pentru verificarea la conducătorii de vehicule a documentelor prevăzute de legislația în vigoare;

d) să oprească unitățile de transport, conducătorii cărora au încălcat cerințele RCR, precum și în cadrul desfășurării operațiilor speciale;

e) să înlăture de la conducere conducătorii autovehiculelor sau alte persoane, față de care există teme de a presupune că se află în stare de ebrietate și să-i supună în modul stabilit de lege examinării medicale, pentru a stabili faptul consumului de alcool, substanțelor narcotice sau toxice, conform Regulamentului privind modul de testare alcooscopică și examinării

medicale pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei;

f) să interzică deplasarea în continuare a autovehiculelor la care au fost depistate defecte tehnice ce prezintă pericol pentru traficul rutier;

g) să rețină militarii în termen, care au comis infracțiuni până la predarea lor patrulelor militare comandaturii militare, comandanților unităților militare;

h) să intre în locuințe și în alte încăperi ale cetățenilor, pe loturile de pământ ce le aparțin, pe teritoriul și în localul întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, dacă în baza unor date suficiente se poate presupune, că în aceste localuri a fost comisă sau se comite infracțiune, precum și în caz de calamități naturale și în alte împrejurări extreme ce pun în pericol securitatea publică și personală a cetățenilor, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

i) să aplice în modul stabilit mijloace tehnice și tehnice-speciale pentru depistarea și documentarea contravențiilor din domeniul traficului rutier, precum și mijloace speciale de oprire forțată a unităților de transport conform legislației în vigoare;

j) să întocmească procese-verbale contravenționale, să aducă la poliție sau în alte localuri de serviciu și să supună, în conformitate cu legislația în vigoare, reținerii contravenționale, persoanele care le-au săvârșit, să le supună controlului corporal și obiectelor care le dețin, să le ridice obiectele și documentele, să ia alte măsuri prevăzute de lege.

k) să limiteze temporar sau să interzică circulația transportului și a pietonilor pe străzi și pe drumuri, precum și accesul cetățenilor pe anumite porțiuni de teren și spre anumite obiecte în scopul asigurării securității publice, ocrotirii vieții, sănătății și averii cetățenilor;

l) să limiteze sau să interzică efectuarea lucrărilor de reparație și de construcție a drumurilor precum și alte lucrări rutiere, dacă nu se respectă cerințele asigurării securității publice, nefiind coordonate de poliție și nu sunt autorizate de administratorul drumului;

m) să interzică, prin ridicarea plăcilor cu numerele de înmatriculare cu întocmirea procesului-verbal, exploatarea autovehiculelor, în cazurile și modul prevăzut de legislație;

n) să folosească liber și gratuit în scop de serviciu, mijloacele de telecomunicații ce aparțin întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și cetățenilor;

o) să folosească liber și gratuit mijloacele de transport ce aparțin întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor sau cetățenilor, cu excepția celor din posesia misiunilor diplomatice și consulare ale statelor străine, pentru trecerea la locul calamității naturale, transportarea la instituția de tratament a cetățenilor care au nevoie de asistență medicală urgentă.

Agentul de circulație este obligat:

a) să cunoască și să respecte cerințele actelor legislative și normative din domeniul traficului rutier;

b) să organizeze procesul de circulație a unităților de transport în siguranță și fără impedimente;

c) să cunoască situația operativă în zona postului sau a rutei de patrulare;

d) să controleze respectarea de către participanții la trafic a cerințelor stabilite, actelor normative și standardelor din domeniul traficului rutier;

e) să prevină și să contracareze infracțiunile, precum și contravențiile, să stabilească cauzele comiterii lor;

f) să informeze participanții la trafic despre obstacolele apărute pe ruta de deplasare;

g) să întreprindă măsuri pentru stabilirea locului comiterii infracțiunii, de cine și asupra cărei persoane a fost comisă infracțiunea, să acumuleze altă informație, care ar avea importanță operativă la descoperirea crimei; imediat să informeze unitatea de gardă sau șeful nemijlocit, să întreprindă acțiuni spre depistarea și reținerea persoanelor, care au comis infracțiunea; să acorde ajutorul necesar persoanelor ce au pățit, să stabilească martorii și până la sosirea grupei operative să asigure paza locului comiterii infracțiunii, păstrarea urmelor și corpurilor delictive;

h) la sosirea grupului operativ la locul infracțiunii să acționeze în conformitate cu indicațiile conducătorului grupului;

i) să cunoască dislocarea și schema de legătură cu posturile de poliție din apropiere, patrulele militare, reprezentanții formațiunilor obștești pentru asigurarea ordinii publice, programul de lucru al instituțiilor medicale, parcarilor auto, stațiilor de deservire tehnică și altor obiecte de prestări servicii;

j) să regleze circulația rutieră;

k) să întreprindă acțiuni de urgență la locul accidentului în trafic, să examineze minuțios și calitativ circumstanțele comiterii încălcărilor RCR și a accidentului;

l) să acorde ajutor la trecerea liberă a unităților de transport din serviciul protecției civile în zonele accidentelor, calamităților naturale, incendiilor și altor situații excepționale, să participe la menținerea ordinii publice în aceste locuri;

m) să depisteze și să rețină unitățile de transport aflate în căutare, care au părăsit locul accidentului în trafic sau sunt utilizate în scopuri criminale;

n) să verifice la conducătorii de vehicule actele corespunzătoare în conformitate cu cerințele RCR;

o) să verifice întreținerea într-ostea satisfacătoare a străzilor, drumurilor

și construcțiilor aferente drumurilor, care permit circulația în siguranță;

p) să studieze regimul și condițiile circulației transportului și pietonilor și să întreprindă măsuri pentru organizarea deplasării lor în siguranță;

r) să întreprindă măsuri de asigurare a securității traficului rutier în timpul lucrărilor de reparație și construcție a drumurilor;

s) în cazuri excepționale, să întreprindă măsuri pentru informare serviciilor respective despre necesitatea acordării de ajutor tuturor participanților la trafic;

t) la sfârșitul serviciului (turei/schimb), să raporteze inspectorului operativ de serviciu a unității e gardă și șefului nemijlocit despre rezultatele activității, să predea mijloacele tehnice speciale și materialele administrative întocmite;

u) în cazurile eliberării din funcție și plecării în concediu, să transmită mijloacele tehnice speciale și formularele de strictă evidență persoanei responsabile de repartizarea lor.

§2. Relațiile agentului de circulație cu participanții la trafic

Ca și colaboratorii poliției de ordine publică, agenții de circulație în relațiile cu participanții la traficul rutier urmează să se bazeze pe respectarea strictă a legalității, îndeplinirea corectă a obligațiilor de serviciu, îmbinarea fermității și principialității în prevenirea și curmarea încălcărilor cu atitudinea atentă, binevoitoare și respectuoasă față de cetățeni.

Pe de altă parte, în comportarea cu cetățenii sunt inadmisibile brutalitatea, observațiile, expresiile și replicile care ar ofensa demnitatea omului. La fel sunt inadmisibile amenințările, reproșurile neîntemeiate, gesturile și acțiunile nechibzuite ce exprimă desconsiderarea interlocutorului.

După cum am menționat mai sus, atunci când se adresează participanților la trafic, agentul de circulație este obligat să salute ducând mâna la chipiu, să se prezinte clar, numindu-și funcția, gradul, numele.

După controlul actelor, el comunică în mod oficial, clar și amabil cauza sau scopul adresării lui (în unele cazuri sunt admisibile abateri de la această ordine, de exemplu, la reținerea unui infractor aflat în căutare, a unui cetățean aflat în stare de ebrietate cu grad avansat și în alte cazuri).

Autovehiculul este oprit printr-un gest al mâinii sau bastonului, prin semnalul fluierului, cu ajutorul megafonului. Acțiunile agentului de circulație trebuie să fie înțelese de conducătorul de vehicul, iar semnalele să fie date la timp, pentru a nu impune participanții la trafic să manevreze, să frâneze brusc, să nu împiedice circulația altor autovehicule.

La oprirea autovehiculului, agentul de circulație este obligat să se apropie fără întârziere de conducătorul de vehicul. Pentru a discuta cu

conducătorul de vehicul el nu trebuie să-i propună să coboare din mijlocul de transport cu excepția următoarelor situații:

a) în vederea înlăturării defectelor tehnice la autovehicul sau dacă sunt încălcate regulile de transportare a încărcăturilor;

b) când există tot temeiul de a presupune, că conducătorul se află în stare de ebrietate;

c) când conducătorul sau pasagerul sunt suspectați de comitere sau sunt implicați în comiterea unui accident sau altor acțiuni ilegale;

d) când aflarea agentului de circulație alături de autovehiculul oprit creează obstacole pentru alți participanți la trafic sau pericol pentru securitatea lui personală.

În cazurile enumerate, agentul de circulație și conducătorul autovehiculului oprit, pentru a continua discuția trec de pe carosabil pe marginea drumului.

În cazurile când conducătorul este suspectat de comiterea unei infracțiuni, accident în trafic, răpirea autovehiculului, conducerea vehiculului în stare de ebrietate, agentul de circulație poate să găsească pretext pentru discuție fără a dezvălui cauza adevărată a acțiunilor sale, totodată întreprinde măsuri pentru reținerea acestora.

În timpul patrulării pedestre sau cu motocicletă în condiții climaterice nefavorabile pentru întocmirea procesului-verbal sau a altui document, agentul de circulație poate intra în încăperea de serviciu a organului de poliție sau poate beneficia de autovehiculul contravenientului, cu consimțământul acestuia.

Se interzice de a întocmi procese-verbale conducătorilor auto în automobilul de serviciu (excepție – condiții climaterice nefavorabile), precum și a face înscrieri punând piciorul pe scara autovehiculului sau folosind ca suport unele părți ale autovehiculului.

Dispozițiile date trebuie să fie laconice și clare, excluzând posibilitatea interpretării lor greșite de către cetățenii cărora le sunt adresate. Contravenientului i se oferă posibilitatea să dea lămuriri în legătură cu acțiunile sale, fără a-i permite discuții îndelungate de polemică.

Este interzisă discuția cu contravenientul pe teme ce nu se referă la încălcarea săvârșită de el.

Dacă contravenientul reacționează la observații agitate și impulsiv, trebuie lăsat să se calmeze. Explicațiile privind caracterul ilegal al acțiunilor contravenientului se fac cu referire la textul corespunzător al regulilor de circulație și la alte acte normative.

Părinților, care au comis încălcări, nu trebuie să li se facă observații

și reproșuri în prezența copiilor. Copiilor trebuie să li se vorbească despre regulile de comportare pe stradă binevoitor, convingător și clar, fără morală.

În cazurile când la întocmirea documentelor cu privire la încălcarea comisă participantul la trafic refuză să îndeplinească dispozițiile legitime ale agentului de circulație, acesta poate aduce contravenientul la unitatea de serviciu a comisariatului de poliție din apropiere sau la subunitatea de front a poliției, unde se întocmesc procese-verbale cu privire la contravenție.

În scopul evitării situațiilor de conflict, examinării obiective a reclamațiilor din partea cetățenilor, precum și a perfecționării modului de supraveghere a traficului rutier, contactele agentului de circulație cu participanții la trafic pot fi fixate cu ajutorul mijloacelor de înregistrare audiovizuale.

În orele de plecare a copiilor la școală și de întoarcere a lor spre casă agenții de circulație trebuie să se aplece pe cele mai periculoase sectoare și intersecții, asigurând securitatea deplasării lor, să acorde ajutor elevilor din localitățile sătești la deplasarea lor până la școală și înapoi, asigurând securitatea deplasării lor.

Agenților de circulație li se interzice categoric să primească de la participanții la trafic și a altor persoane cadouri, suvenire, să obțină de la ei bunuri materiale și alte profituri sau să-i silească prin acțiunile lor să facă acest lucru.

CAPITOLUL III

ACCESUL ÎN SEDIILE SUBDIVIZIUNILOR MAI ȘI PROCEDURA DEPUNERII UNEI INFORMAȚII DESPRE INFRAȚIUNI

§1. Organizarea pazei și controlul accesului în sediile subdiviziunilor MAI

Asigurarea pazei și regimului de control al accesului în sediile subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne se efectuează în regim non-stop (24 ore).

Personalul de pază și control-acces trebuie dotat cu arme de foc, în funcție de specificul obiectivului și valoarea bunurilor păzite.

În scopul securizării regimului de acces, evidenței personalului și vizitatorilor, punctele de trecere urmează a fi dotate, după caz, cu sisteme metalo-detectoare, sisteme electronice de evidență și control-acces (baze de date, încuietoare electromagnetice, bariere, porți), precum și sisteme de supraveghere video pe perimetru.

Accesul vizitatorilor în sediile subdiviziunilor MAI se efectuează în baza permiselor valabile o singură dată. Permisele valabile o singură dată se eliberează vizitatorului, în baza actului de identitate, de către registratorul biroului de premise sau de către personalul unității de gardă/dispeceratului subdiviziunii, la solicitarea conducerii, șefilor de departamente, direcții, secții și altor angajați abilitați cu dreptul de a primi vizitatori.

Vizitatorii cu permis valabil o singură dată au dreptul să viziteze doar funcționarii indicați în permis. Vizitatorii, în mod obligatoriu, sunt însoțiți de către funcționarul care a solicitat vizita cetățeanului pe tot parcursul vizitei până la ieșirea cetățeanului din sediu.

Vizitatorii care dețin legal asupra lor arme de foc, arme albe, muniții, precum și telefoane mobile, cu excepția angajaților MAI, le vor preda pentru păstrare temporară, în mod obligatoriu, personalului de pază și control-acces la punctele de trecere. Armele de foc, armele albe și munițiile vor fi păstrate în dulap metalic, iar telefoanele mobile și alte valori materiale predate de către vizitator – în dulapuri speciale confecționate, dotate cu secțiuni și lacăte.

Bunurile materiale predate de către vizitatori pentru păstrare temporară, vor fi primite sub semnătură și înregistrate de către personalul de pază și control-acces în Registrele de evidență a bunurilor materiale predate pentru păstrare temporară.

Subdiviziunea de pază și control-acces are următoarele atribuții:

- 1) efectuarea pazei sediului și exercitarea regimului de control-acces în sediile subdiviziunilor MAI;
- 2) prevenirea încercărilor de introducere a obiectelor interzise sau scoaterea ilegală a bunurilor materiale;
- 3) reglementarea modului de intrare-ieșire a mijloacelor de transport;
- 4) verificarea încăperilor și teritoriului aferent sediilor pentru a preveni incendiile și alte incidente;
- 5) sistematizarea informației în registre de evidență speciale și/sau baze de date computerizate;
- 6) supravegherea locurilor de intrare/ieșire din blocurile administrative prin intermediul sistemelor video de control;
- 7) oferirea informației necesare cetățenilor ce se adresează cu diverse probleme ce țin de competența subdiviziunii, ministerului sau autorității respective;
- 8) exercitarea altor atribuții, urmare a deciziilor adoptate de către conducerea ministerului afacerilor interne sau autorității administrative centrale.

Modul de acces al mijloacelor de transport pe teritoriul subdiviziunilor MAI

Accesul mijloacelor de transport pe teritoriul subdiviziunilor MAI este asigurat de către personalul de pază și control-acces care va efectua, în acest sens, înregistrarea tuturor mijloacelor de transport în Registrul de evidență al mijloacelor de transport.

La punctele de intrare/ieșire a mijloacelor de transport pe teritoriul subdiviziunilor MAI, personalul de pază și control-acces va efectua verificarea încărcăturii și documentelor ce justifică introducerea/scoaterea bunurilor materiale, actele pasagerilor (excepție constituind autovehiculele ce deserveșc conducerea subdiviziunii) și va efectua însemnările respective în Registrul de evidență al mijloacelor de transport.

Mijloacele de transport din dotare vor dispune de acces liber pe teritoriul subdiviziunilor MAI, în temeiul listei prezentate și aprobate de conducătorul subdiviziunii;

Se interzice accesul pe teritoriul subdiviziunii a mijloacelor de transport personale, cu excepția celor aprobate de către conducătorul subdiviziunii.

§2. Procedura de depunere și înregistrare a sesizărilor și altor informații despre infracțiuni

„Dacă sunteți victima unei infracțiuni, dacă ați asistat sau aveți cunoștință despre săvârșirea unei fapte antisociale adresați-vă de îndată celei mai apropiate unități de poliție pentru a depune o plângere în acest sens.”

De alt fel, pasivitatea în masă a cetățenilor, lipsa dorinței de a denunța unele ilegalități, precum și necunoașterea faptului cum ar putea să procedeze în astfel de cazuri, contribuie la creșterea criminalității.

Așadar, cea mai eficientă metodă pentru cetățean este depunerea plângerii sau altei informații în formă scrisă, la sediul Comisariatului teritorial de poliție sau la Sectorul de poliție după locul de trai sau după locul comiterii abaterii. Plângerea poate fi prezentată personal sau expediată prin intermediul serviciului poștal. În cazul în care plângerea se depune în formă verbală, persoana care primește plângerea va consemna conținutul acesteia într-un proces verbal, care va fi semnat de către persoana care a declarat plângerea și de către cel care a primit-o.

Persoanei care a depus plângerea sau denunțul i se eliberează imediat un certificat despre acest fapt, indicându-se persoana care a primit plângerea sau denunțul și timpul când acestea au fost înregistrate.

Totodată, Ministerul Afacerilor Interne, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 606 din 01.06.2007 “Cu privire la unele acțiuni de implementare a Strategiei Naționale de Edificare a societății informaționale – “Moldova electronică” în anul 2007” oferă cetățenilor, prin mijloace electronice posibilitatea de a adresa cereri cu privire la infracțiuni.

Astfel, cererea poate fi plasată pe pagina oficială a MAI, pe adresa: <http://declaratie.mai.gov.md/index-ro.php> la rubrica “Declarație la poliție”.

Plângerea sau, după caz, denunțul sunt scrise în formă liberă, însă trebuie să cuprindă următoarele date: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea faptei care formează obiectul plângerii sau denunțului, indicarea făptuitorului, dacă acesta este cunoscut, și a mijloacelor de probă.

Prevederile legii cu privire la poliție, obligă colaboratorii de poliție să înregistreze informația sosită cu privire la infracțiuni, contravenții administrative și la alte evenimente care periclitează securitatea publică, să reacționeze prompt la sesizările și comunicările despre infracțiuni.

Se interzice refuzul de a primi informațiile cu privire la infracțiuni pe motiv că fapta nu a fost comisă în teritoriul asupra căruia se răsfrânge competența teritorială a organului de poliție sau din alte motive. În astfel de situații colaboratorul de poliție în termeni restrânși urmează să expedieze plângerea potrivit competenței.

Așadar, odată cu sesizarea organului de poliție despre o faptă contravențională ilicită, acesta, imediat, sau în cel mult 3 zile de la data sesizării, este obligat să verifice sesizarea și să întreprindă măsurile prevăzute de legislația în vigoare. Ca rezultat al examinării faptei ilicite, în baza constatărilor personale și a probelor acumulate, colaboratorul de poliție (inspectorul de sector, agentul de circulație) întocmește un proces verbal cu privire la contravenție în prezența făptuitorului sau în absența lui.

Conform legii cu privire la trupele de carabinieri, trupele de carabinieri sânt componentă a Forțelor Armate. Din acest considerent, acestea nu sânt în drept să examineze informații privind comiterea unor fapte ilegale.

În cazul depistării sau primirii de la cetățeni a informației privind comiterea unor abateri de la legislația în vigoare, colaboratorul trupelor de carabinieri, în mod obligatoriu, va informa organul de poliție despre faptele ce i-au devenit cunoscute, după caz, va conduce la poliție persoanele care au comis contravenții, încearcă să dispară de la locul incidentului sau care nu posedă acte de identitate și sânt suspecte de comiterea contravențiilor.

Dacă ne referim la dreptul colaboratorilor de poliție și efectivul trupelor de carabinieri de a verifica actele de identitate ale cetățenilor,

este de menționat faptul că conform prevederilor legii cu privire la poliție, colaboratorii de poliție au dreptul să verifice actele de identitate a cetățenilor și a persoanelor oficiale, pe prevederile legii cu privire la trupele de carabinieri menționează faptul că colaboratorii trupelor de carabinieri au dreptul să verifice actele de identitate ale cetățenilor doar în cazul în care aceștia sânt suspecți de comiterea unor contravenții.

§3. Procedura de contestare a deciziilor adoptate de către colaboratorii de poliție pe cauzele contravenționale.

În cazul în care cetățeanul în privința căruia a fost întocmit un proces verbal cu privire la contravenție nu este de acord cu decizia sau sancțiunea aplicată, acesta, poate contesta faptul dat în instanța de judecată în decursul a 15 zile de la data aducerii la cunoștință a faptului încheierii procesului verbal cu privire la contravenție.

Contestația împotriva procesului verbal cu privire la contravenție se depune în formă scrisă, la autoritatea din care face parte agentul constator, adică în cadrul Comisariatului de poliție. În cel mult 3 zile de la data depunerii contestației, persoana care a întocmit procesul verbal (agentul constator) va expedea în instanță contestația și dosarul cauzei contravenționale.

Totodată, cetățenii care au sesizat orice încălcări ale drepturilor lor, aduse prin desfășurarea activității colaboratorilor de poliție, pot să depună petiții sau să se adreseze la audiență în acest sens, în sediul MAI sau subdiviziunilor subordonate acestuia, conform orarului de audiență a cetățenilor plasat pe pagina oficială a MAI.

Petițiile pot fi prezentate personal, prin curier ori expediate prin poștă pe adresa Ministerului, cât și prin poșta electronică a instituției sau a subdiviziunilor sale, fiind transmise secretariatului instituției pentru înregistrare.

În funcție de obiectul petiției, aceasta va fi repartizată pentru examinare subdiviziunilor MAI de a căror competență este domeniul în cauză și vor fi examinate în limitele competenței sale funcționale, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Toate adresările trebuie să conțină date despre petiționar cât și adresa poștală a remitentului pentru a fi posibilă comunicarea cu acesta în caz de necesitate în scopul soluționării petiției.

Dacă petiția nu ține de competența sa, atunci în termen de 3 zile Ministerul o va transmite subdiviziunii abilitate pentru examinare și va informa despre aceasta persoana care a depus petiția.

MAI sau subdiviziunea care a primit petiția este obligat să examineze petiția în termen de 30 de zile, iar cazurile care nu necesită o studiere și

examinare suplimentară – fără întârziere sau în termen de 15 zile de la data înregistrării.

În cazuri deosebite, termenul de examinare poate fi prelungit de către conducătorul organului care examinează petiția cu cel mult o lună, fapt despre care este informat petiționarul. Rezultatul examinării se aduce la cunoștință petiționarului în scris sau în formă electronică, iar cu consimțământul lui – în formă verbală.

Răspunsul, în mod obligatoriu va conține poziția oficială a instituției față de chestiunea în cauză și modalitatea ei de soluționare.

CAPITOLUL IV

MONITORIZAREA CIVICĂ A ACTIVITĂȚII POLIȚIEI

§1. Monitorizarea activității poliției

Monitorizarea oricărui proces sau subiect este un ciclu de acțiuni legate între ele, care în final vor duce la schimbarea situației în acest domeniu. Monitorizarea reprezintă un proces ce conține observarea, înregistrarea, analiza și publicarea regulată a activităților din cadrul unui domeniu. Acest proces presupune colectarea de rutină a informațiilor referitoare la toate aspectele pozitive și negative ale subiectului monitorizat. Activitatea de monitorizare presupune înregistrarea sistematică a constatărilor, analiza temeinică a acestora, evidențierea anumitor tendințe și publicarea rezultatelor. La fel, monitorizarea poate implica informarea periodică a celor direct implicați precum și a societății asupra desfășurării programului respectiv. Raportarea datelor culese permite adoptarea anumitor decizii ce duc în final la îmbunătățirea performanțelor subiectului monitorizat.

Pasivitatea cetățenilor, lipsa dorinței de a denunța unele ilegalități sau abuzuri, indiferența de a veni cu inițiativa de a mulțumi pentru un serviciu calitativ prestat sau necunoașterea faptului cum ar putea să procedeze în astfel de cazuri, poate contribui la creșterea criminalității și implicit la agravarea situației existente într-un domeniu anumit. Din acest considerent, monitorizarea civică, independentă și imparțială a unor servicii publice este extrem de necesară într-o societate democratică. Doar promovând faptele pozitive și denunțând ilegalitățile putem contribui la perfecționarea sistemului de prestare a oricărui serviciu public, inclusiv cel prestat de către poliție.

Este de la sine înțeles că Ministerul Afacerilor Interne, pe intern, monitorizează activitatea angajaților săi venind cu anumite stimulări sau sancțiuni, pentru acele persoane care sau făcut remarcate. Totuși, fiecare

cetățean poate contribui la această monitorizare prin implicare directă. Și cu cât vor fi mai activi cetățenii în contribuțiile sale cu atât mai rapid se vor îmbunătăți lucrurile în acest domeniu.

La fel, este de la sine înțeles că un proces complex de monitorizare civică este costisitor sub diverse aspecte, însă monitorizarea continuă din partea cetățenilor și raportarea fiecărei situații pozitive sau negative duce și la perfecționarea sistemului. Nu face excepție de la această regulă nici serviciul public prestat de polițiști, în special cei vizibili, care poartă uniformă de serviciu și pot fi ușor identificați de către orice cetățean. Este important, ca fiecare cetățean să nu fie indiferent și să fixeze personal acele constatări pe care le vede în fiecare zi și să le raporteze persoanelor interesate. În paragrafele de mai jos vom expune care pot fi modalitățile cele mai relevante de fixare a constatărilor, precum și modalitățile cele mai utile de raportare a constatărilor despre serviciul prestat de către colaboratorii de poliție.

Evident, cel mai util instrument este raportarea directă în adresa conducerii MAI, aceasta din urmă având și capacitatea dar și obligația să reacționeze. Cu toate acestea, există și mecanisme alternative de raportare a constatărilor despre activitatea poliției și serviciile prestate de către cei din urmă. Subiectele alternative sunt organizațiile neguvernamentale care prin activitățile lor pot aduce la cunoștința publicului larg și, implicit conducerii MAI, constatările făcute de observatorii civici, adică de către cetățeni.

O astfel de modalitate alternativă de raportare este oferită de către Asociația Promo-LEX, prin platforma on-line www.monitor.md. Pe această platformă orice persoană poate posta constatările sale, rapoarte directe, fotografii sau imagini video cu și despre activitatea poliției.

§2. Respectarea de către conducătorii de poliție a agendei de lucru privind întâlnirile cu cetățenii

Misiunile de serviciu public cu care lucrătorul este însărcinat să le îndeplinească, îl plasează deseori în contact direct cu concetățenii săi (zone de cartier, ieșirile de la școală, fluidizarea circulației, informare în școli, formalități administrative).

Astfel, orice persoană căreia i s-a încălcat un drept, poate să se adreseze la audiență/pentru a depune o plângere pe faptul dat, în cadrul sectorului sau comisariatului de poliție, după caz, în sediul Ministerului Afacerilor Interne, conform orarului de audiență a cetățenilor, plasat pe pagina oficială a MAI.

Una dintre cele mai frecvente misiuni ce îi revin colaboratorului de poliție, indiferent de loc (sediul unității, loc public sau privat), este furnizarea de informații cu privire la competențele structurii, documentele

necesare îndeplinirii procedurilor legale, persoana care poate soluționa un anumit caz. În acest context, o ascultare atentă și analizarea cu profesionalism a problemei expuse de cetățeni, va permite colaboratorului de poliție informarea corectă a publicului.

Contactul publicului cu persoanele cu atribuții în domeniul ordinii și siguranței publice are loc deseori la sediul acestora (sectorul sau comisariatul de poliție), din care considerent, este absolut necesară existența unui spațiu optim de primire a cetățenilor. Acesta constituie punctul obligatoriu de intrare în unitate, iar rolul său este determinant în formarea imaginii care se intenționează a fi construită.

Spațiul pentru primirea cetățenilor trebuie să asigure condiții civilizate și să asigure confidențialitatea discuțiilor și de redactare / completare a cererilor. Nu este indicată amplasarea acestui spațiu într-un loc cu trafic intens ori dotarea excesivă cu mobilier. Calitatea contactului stabilit între lucrător și public este determinată de modul în care sunt folosite regulile elementare de politețe (este interzisă tutuirea, familiarism excesive etc.).

Publicul își va forma o opinie nefavorabilă asupra instituției dacă:

- este refuzată audiența fără motiv sau este greșit îndrumat;
- orarul de funcționare / de lucru cu publicul nu este respectat;
- la solicitarea unor explicații suplimentare, lucrătorul răspunde pe un ton iritat, brutal sau agresiv ori lasă impresia că este preocupat de rezolvarea celorlalte solicitări înainte de clarificarea problemei cetățeanului care i s-a adresat;
- serviciul este oferit preferențial, cu încălcarea ordinii de sosire / înregistrare la unitatea de gardă a subdiviziunii, sau ca urmare a intervenției unor colegi;
- lucrătorul de la unitatea de gardă are alte preocupări în timpul programului (mănâncă, discută cu alți funcționari, ori vorbește la telefon pentru rezolvarea unor probleme personale).

Cadrul în care cetățeanul este primit în audiență are efect asupra imaginii lucrătorului și a instituției pe care o reprezintă. Prin urmare, acesta trebuie să fie atent la aspectul spațiului în care-și desfășoară activitatea și care trebuie menținut într-o stare convenabilă și decentă (curățenie, ordine, stare îngrijită a mobilierului, absența fotografiilor ce ar putea șoca pudoarea sau sensibilitatea altor persoane).

Declarațiile cetățeanului au de cele mai multe ori caracter personal sau chiar intim, situație ce impune asigurarea unui cadru în măsură să protejeze caracterul informațiilor. Chiar dacă întâlnirea are loc în sediul instituției sau în locurile publice ori private, asemenea activități trebuie să se desfășoare într-un spațiu unde alte persoane nu au acces liber.

§3. Limitele utilizării de către cetățeni a aparatelor de înregistrare audio, foto și video în raport cu poliția vizibilă

Aflarea persoanei în locurile publice, discursurile publice ale persoanei etc. nu pot fi atribuite la domeniul vieții private a acesteia. În consecință, din punctul nostru de vedere nu este necesară o permisiune expresă pentru preluarea imaginilor în spațiul public. Mai mult ca atât, persoana cu funcție de răspundere și funcționarul public (colaboratorii de poliție pot fi atribuiți acestor categorii de funcționari), ca și orice altă persoană, se pot opune efectuării unor înregistrări (audio, video, foto) doar dacă prin aceasta li se lezează dreptul la viața privată. Or, exercitarea obligațiilor de serviciu nu poate fi atribuită sub nici o formă la domeniul vieții lor private, prin urmare nu este necesar acordul lor pentru efectuarea fotografierei sau filmărilor.

Potrivit legislației, în scopul evitării situațiilor de conflict, examinării obiective a reclamațiilor din partea cetățenilor, precum și a perfecționării modului de supraveghere a traficului rutier, contactele agentului de circulație cu participanții la trafic pot fi fixate cu ajutorul mijloacelor de înregistrare audiovizuale. Mai mult, în scopul securizării regimului de acces, evidenței personalului și vizitatorilor, punctele de trecere urmează a fi dotate, după caz, cu sisteme metalo-detectoare, sisteme electronice de evidență și control-acces (baze de date, încuietoare electromagnetice, bariere, porți), precum și sisteme de supraveghere video pe perimetru.

Potrivit Convenției Europene pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (Strasbourg, 28.01.1981) “date cu caracter personal” înseamnă orice informație referitoare la o persoană fizică, identificată sau identificabilă. Respectiv la această categorie pot fi atribuite și imaginile foto sau video care permit identificarea unei persoane distincte.

Totuși, potrivit articolului 177 Cod penal poate fi sancționată doar culegerea ilegală sau răspândirea cu bună-știință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei. La fel pot fi sancționate răspândirea informațiilor într-un discurs public, prin mass-media sau prin folosirea intenționată a situației de serviciu.

Din acest punct de vedere potrivit prevederilor acestui articol nu pot fi sancționate preluarea deschisă de imagini foto sau video în locurile publice. Potrivit articolului 70 Cod contravențional, este sancționată calomnia, adică răspândirea cu bună știință a unor scorniri mincinoase ce defăimează o altă persoană, însoțită de învinuirea de săvârșire a unei infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave ori soldată cu urmări grave.

Respectiv și în această situație fotografierea și filmarea unor secvențe din activitatea de serviciu a colaboratorilor de poliție nu poate nimeri sub incidența sancțiunilor menționate.

Totuși, în cazul în care colaboratorul de poliție insistă să oprească filmarea sau fotografierea, sugerăm să dați curs acestei solicitări.

Bibliografie

1. *Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994*
2. *Codul Contravențional din 24.10.2008*
3. *Legea cu privire la poliție din 18.12.1990*
4. *Legea cu privire la trupele de carabinieri din 12.12.1991*
5. *Legea cu privire la petiționare din 19.07.1994*
6. *Hotărârea Guvernului nr. 596 din 20.06.2000 „Cu privire la uniformă și normele de echipare a colaboratorilor poliției și serviciului intern ale Ministerului Afacerilor Interne”*
7. *Hotărârea Guvernului nr. 1514 din 29.12.2007 pentru aprobarea Regulamentului-tip cu privire la reglementarea accesului în sediile ministerelor și altor autorități administrative centrale*
8. *Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie a poliștilor nr.481 din 10.05.2006*
9. *Hotărârea Guvernului nr. 2 din 04.01.1996 cu privire la aprobarea Statutului disciplinar al organelor afacerilor interne și Regulamentului consiliului de onoare ale efectivului de trupă și corpului de comandă ale organelor afacerilor interne*
10. *Hotărârea Parlamentului nr. 1275 din 15.02.1993 cu privire la aprobarea mijloacelor speciale și a regulilor de aplicare a acestora de către colaboratorii organelor de interne și militarii trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne*
11. *Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea activității de supraveghere a traficului rutier și instrucțiunilor de utilizare a mijloacelor tehnice*

RAPORT CAMPANIE “CU OCHII PE POLIȚIE”

Această campanie a fost realizată în Republica Moldova de către Asociația Promo-LEX, în cadrul unui proiect implementat de UMDPL, Ucraina finanțat de Ambasada Marii Britanii în Kiev, Ucraina. Campania s-a desfășurat în 6 țări (Moldova, Ucraina, Belarus, Armenia, Rusia și Tadjikistan). Concluziile și constatările reflectate sau opiniile exprimate în perioada Campaniei de monitorizare sau în acest Raport, exprimă opinia poziția exclusivă a autorilor și nu reflectă în mod obligatoriu opinia Ambasadei Marii Britanii în Kiev.

Introducere

Campania “Cu ochii pe poliție” este o inițiativă realizată de către UMDPL¹, Kiev, Ucraina în 6 țări (Moldova, Ucraina, Belarus, Armenia, Rusia și Tajikistan). În Republica Moldova campania a fost coordonată de către Asociația Promo-LEX. Astfel, în perioada 12–26 februarie, Asociația Promo-LEX pentru prima dată a realizat în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova o campanie de monitorizare civică a poliției. Scopul campaniei a fost de a monitoriza activitatea poliției de ordine publică în vederea îmbunătățirii calității serviciilor prestate de aceasta. Rezultatele campaniei realizate în Moldova vor fi puse la dispoziția colegilor din alte țări care vor realiza și o analiză comparativă a situației privind activitatea poliției de ordine publică în cele 6 țări.

Metodologic Campania de monitorizare civică a poliției “Cu ochii pe poliție” are la bază trei piloni:

- Monitorizarea paginii web a Ministerului Afacerilor Interne, sub aspectul accesibilității și complexității informației despre datele de contact ale serviciilor desconcentrate de ordine publică, plasate pe pagina oficială;
- Monitorizarea comisariatelor de poliție, a secțiilor și a posturilor de poliție în vederea evaluării accesibilității pentru vizitatori și aprecierea nivelului de pregătire a polițiștilor de a presta „servicii publice” populației;
- Determinarea gradului de pregătire a polițistului pentru menținerea ordinii publice și evaluarea acțiunilor acestora în timpul exercitării serviciului de menținere a ordinii publice.

Echipa de 45 monitори ai Asociației Promo-LEX au vizitat în perioada 12–26 februarie 2013 toate comisariatele de poliție din țară și au completat câte un chestionar compus din 42 întrebări structurate pentru pilonii doi și trei ai campaniei. În afara comisariatelor de poliție, monitори Promo-LEX au vizitat în mod aleatoriu 108 secții, sectoare și/sau posturi de poliție de pe întreg teritoriul țării.

Asociația Promo-LEX are o vastă experiență de monitorizare a proceselor democratice din Republica Moldova, inclusiv și a proceselor electorale. Astfel, Promo-LEX dispune de un mecanism bine elaborat și structurat de monitorizare a proceselor democratice precum și de o echipă și rețea națională instruită, aptă de a participa în eforturi de monitorizare de diferit tip și pe diverse subiecte cu acoperirea întregului teritoriu al Republicii Moldova.

Raportul a fost elaborat de către echipa de analiză din cadrul Programului de monitorizare a proceselor democratice al Asociației Promo-

¹<http://umdpl.info>

LEX. Datele prezentate în raport sunt colectate prin observare directă, iar concluziile și recomandările acestui raport sunt formulate cu bună credință având drept scop contribuția la sporirea calității serviciilor oferite de poliție. Autorii îndeamnă persoanele și organizațiile care posedă informații cu referință la activitatea poliției vizibile să se implice activ în procesul de reformare a serviciilor prestate populației de către poliție complementând astfel eforturile inițiate de către Asociația Promo-LEX. Pentru o monitorizare constantă a activităților poliției, cetățenii sunt încurajați să raporteze informații și imagini plasându-le pe pagina www.monitor.md.

Campania de monitorizare a poliției a fost realizată în Republica Moldova de către Asociația Promo-LEX, în cadrul unui proiect implementat de UMDPL, Kiev, Ucraina finanțat de Ambasada Marii Britanii în Kiev, Ucraina. Campania s-a desfășurat în 6 țări (Moldova, Ucraina, Belarus, Armenia, Rusia și Tadjikistan). Concluziile și constatările reflectate sau opiniile exprimate în perioada Campaniei de monitorizare sau în acest Raport, exprimă opinia și poziția exclusivă a autorilor și nu reflectă în mod obligatoriu opinia Ambasadei Marii Britanii în Kiev.

Sumar executiv

Efortul Promo-LEX de monitorizare a poliției este parte a unei inițiative mai largi de monitorizare a poliției de ordine publică realizată în șase țări. Considerăm cele constatate drept tendințe în ceea ce privește activitatea poliției vizibile iar recomandările formulate la final drept sugestii pentru fortificarea punctelor mai slabe din activitatea acesteia.

Rezultatele monitorizării arată că, polițiștii respectă regulile minime de etichetă profesională și au un comportament compatibil cu statutul de polițist. La fel, este salutară prezența echipamentelor de supraveghere video instalate în comisariatele de poliție. În comisariatele de poliție urmează a fi remarcate panourile informative cu privire la serviciile prestate de poliție, modalitatea sesizării organelor de poliție și contestării acțiunilor ilegale admise de polițiști. Puținele patruli de poliție monitorizate reacționează aproape întotdeauna la contravențiile sau infracțiunile comise în câmpul de vedere a acestora sau despre care sunt informați de către cetățeni. Monitори au raportat că, în general comportamentul polițiștilor din patrulile de ordine publică corespunde rigorilor stabilite de Codul de Etică și Deontologie a Polițiștilor. Astfel, în perioada campaniei, polițiștii s-au adresat respectuos către cetățeni, au avut un comportament politic față de persoanele cu care au intrat în contact.

Totuși, raportul de monitorizare constată o serie de lacune în prezentarea informației despre comisariatele, secțiile, sectoarele și posturile

de poliție pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne. Constatările monitorilor indică faptul că, atât comisariatele de poliție cât și secțiile sau posturile de poliție din teritoriu sunt destul de dificil de găsit întrucât practic nu există indicatoare sau panouri informative care să ghideze cetățenii spre sediile secțiilor și posturilor de poliție. Accesul în incinta comisariatelor de poliție este deseori limitat prin prezența diferitor obstacole ce îngreșesc în consecință accesul cetățenilor la serviciile prestate de poliție. La fel, secțiile și comisariatele de poliție sunt practic inaccesibile pentru persoanele cu dizabilități. O constatare regretabilă ține de faptul că pe alocuri comisariatele de poliție, dar în mare parte secțiile și posturile de poliție din teritoriu, informează prost cetățenii despre serviciile pe care le prestează, telefoanele de contact ale persoanelor din conducerea instituțiilor respective precum și despre procedurile de depunere și examinare a unei plângeri etc. Mai mult decât atât, cetățenii se pare că nici nu au posibilitatea efectivă de a se plânge de serviciile necalitative prestate de către structurile poliției, deoarece practic comisariatele de poliție, dar mai ales secțiile sau posturile de poliție, nu dispun de registru de reclamații sau accesul la acestea este limitat. Totodată, numai cca. 60% din comisariate au amenajate spații pentru audiența cetățenilor, în timp ce astfel de birouri practic lipsesc din cadrul secțiilor și posturilor de poliție. Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat de asemenea că circa 21% din efectivul comisariatelor și circa 49% din polițiștii secțiilor și posturilor de poliție din țară nu poartă elemente vizibile de identificare.

Monitorizarea patrulelor de poliție confirmă că, practic, patrularea vizibilă nu se realizează; mai mult de jumătate din monitorii Promo-LEX nu au putut identifica o patrulă de poliție în teritoriu. Deși în mare parte polițiștii din cadrul patrulelor de poliție sunt echipați corespunzător și au în dotare mijloacele speciale, monitorii au constatat că majoritatea polițiștilor nu poartă elemente vizibile de identificare și nu dispun de pachete de prim ajutor medical. Au fost semnalate cazuri în care polițiștii își permit să fumeze în timpul exercitării serviciului și opun rezistență față de fixarea audio/video a activității acestora.

Capitolul I. Monitorizarea paginii web a MAI

Monitorizarea activității comisariatelor, secțiilor/sectoarelor și a posturilor de poliție a debutat prin încercarea de a realiza o listă exhaustivă a acestor instituții care să ofere răspunsuri la întrebări precum locația în teritoriu, numele/prenumele conducătorilor și funcția acestora, datele de contact etc. Realizarea listei a pornit de la informația oficială prezentată pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne, care dispune de lista instituțiilor de apărare a ordinii publice din teritoriu. Salutăm în acest context prezența în

mare parte a informației căutate pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne - <http://mai.gov.md/content/414>.

Astfel am constatat că, toate comisariatele de poliție, datele de contact ale acestora și informația despre conducătorii acestor instituții este plasată sub forma unei hărți interactive a Republicii Moldova, fapt care simplifică identificarea informației.

Având în vedere faptul că studiul dat și-a propus monitorizarea poliției vizibile, implicit a celei de ordine publică, am observat faptul că pagina web a MAI nu conține informația despre comisarii adjuncți/șefi ai poliției de ordine publică din 4 raioane: Telenești, Strășeni, Taraclia și Cahul.

La fel, am constatat lipsa informației despre locația secțiilor/sectoarelor/posturilor de poliție din teritoriu. Pe pagina web este plasată doar informația despre locația/adresele comisariatelor de poliție și a sectoarelor/secțiilor/posturilor de poliție din mun. Chișinău. Promo-LEX consideră că orice persoană, aflată în oricare localitate a țării, în caz de necesitate, trebuie să poată găsi ușor informații și să se poată adresa direct și rapid la o secție/post de poliție.

Considerăm că această informație urmează a fi amplasată pe pagina web a MAI.

Totodată, atragem atenția conducerii Ministerului Afacerilor Interne și a Comisariatelor de poliție despre lipsa oricăror date de contact ale posturilor de poliție din 8 localități: s. Fundurii Noi, s. Hîjdieni (r. Glodeni), s. Ghindești (r. Florești), s. Onișcani, s. Săseni (r. Călărași), s. Gura Bîcului, s. Botnărești (r. Anenii Noi), s. Cîșla (r. Cantemir). Aceasta fie înseamnă că în localitățile menționate nu sunt posturi de poliție iar acest lucru nu ar fi

Denumirea secțiilor, sectoarelor și posturilor de poliție	Funcțiile	Nr. telefonului mobil de serviciu și staționar
POP	Comisar-adjunct, șef al POP	tel. 068643905 tel. 078774640 tel. 0-237-20-4-43
Secția ordine publică	Șeful SOP	tel. 068201224 tel. 078774655 tel. 0-237-20-4-55
	Șef-adjunct al SOP	tel. 068201162 tel. 078774677 tel. 0-237-20-4-55
	Inspecteur superior al SOP	tel. 068201199 tel. 078774630 tel. 0-237-20-4-55
Secții	Șefii secții	tel. 069184665 tel. 07874027 tel. 0-237-22-2-89
	Ofier operativ superior de sector	tel. 068201549 tel. 078774688 tel. 0-237-22-2-89

un fapt pozitiv, fie din nou este doar o eroare tehnică. Alte 63 posturi/secții și chiar comisariate de poliție au indicat ca și date de contact doar numere GSM. În accepțiunea Promo-LEX lipsa telefoanelor de contact de tip staționar ar putea limita posibilitatea unor cetățeni care nu dispun de telefoane mobile de a contacta respectivele instituții.

Capitolul II. Monitorizarea comisariatelor și secțiilor de poliție

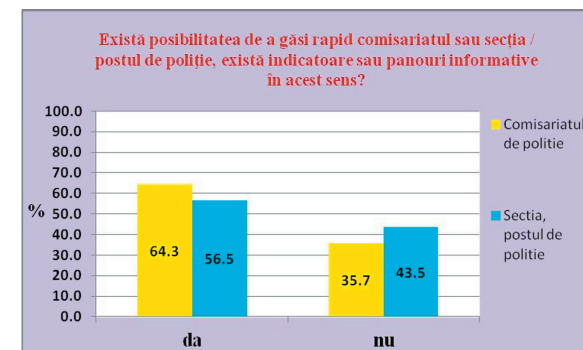
În continuare vom prezenta constatările efortului de monitorizare a poliției vizibile acumulate pe întreg teritoriul țării cu suportul echipei de monitori ai Asociației Promo-LEX.

II.1. Accesibilitatea amplasării Comisariatului sau a secției/postului de poliție pentru vizitatori

Ministerul Afacerilor Interne prestează populației întregii țări servicii de ordine publică prin intermediul a 43 comisariate de poliție (inclusiv Comisariatului General de Poliție) și o rețea extinsă de secții/sectoare, birouri și posturi de poliție. În calitate de prestator de servicii desconcentrate la nivel local, Ministerul Afacerilor Interne are obligația de a presta servicii de calitate. În acest capitol vom aborda calitatea serviciilor de ordine publică din perspectiva a două caracteristici – comoditatea amplasării serviciilor desconcentrate ale MAI și accesibilitatea acestora.

Pentru a evalua nivelul de accesibilitate a comisariatelor și a secțiilor de poliție pentru cetățeni, monitorii Promo-LEX au vizitat, exceptând Comisariatul

General de Poliție, toate cele 42 comisariate de poliție și, aleatoriu, cel puțin o secție/un post de poliție din fiecare raion (108 secții/posturi de poliție vizitate în total). Astfel, monitorii statici și din echipe mobile au încercat să localizeze comisariatele și secțiile/posturile de poliție așa cum ar face-o un cetățean de rând atunci când ar avea nevoie să se adreseze acestor instituții. După cum

arată diagrama alăturată, se confirmă că monitorii Promo-LEX au avut dificultăți în identificarea rapidă a comisariatelor și a secțiilor/posturilor de poliție. Având în vedere caracterul dublu al primei întrebări din chestionar, care încearcă să arate inclusiv dacă există indicatoare sau panouri

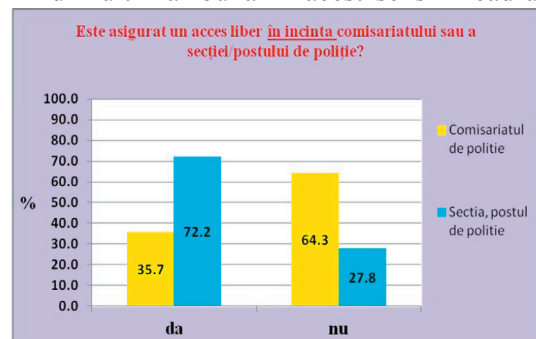
informative în localități care să indice asupra locației comisariatelor, secțiilor sau posturilor de poliție, ne dăm bine seama din ce cauză doar 64,3% dintre monitori au găsit rapid comisariatele de poliție și doar 56,5% dintre aceștia au găsit ușor secțiile/posturile de poliție. Deși comisariatele de poliție se află de obicei în centrele raionale, pe străzi principale, se pare că lipsa oricăror indicatoare/panouri informative care ar ghida cetățenii spre aceste instituții se resimte destul de acut. Pe de altă parte, secțiile/posturile de poliție vizitate de monitori, majoritatea fiind amplasate în mediul rural, în incinta primăriilor sau altor instituții publice aflate de obicei în centrul localității, la fel au fost dificil de identificat datorită lipsei aceluiași panouri informative. De remarcat faptul că, monitorii Promo-LEX au sesizat multiple cazuri când, chiar dacă reușeau să identifice clădirea în care se află secția/postul de poliție, în interiorul instituției lipseau oricare marcaje, indicatoare care ar ghida cetățeanul de rând spre biroul în care este localizat polițistul.

O altă întrebare adresată monitorilor care au vizitat comisariatele și secțiile/posturile de poliție din teritoriu viza faptul dacă este asigurat un acces liber spre incinta comisariatului sau a secției/postului de poliție. Această întrebare are menirea să arate dacă nu cumva pentru a ajunge la comisariatul de poliție sau la secția/postul de poliție cetățeanul ar trebui să depășească anumite obstacole, incomodități etc. (spre ex. intrarea în comisariat sau secția/postul de poliție se realizează prin curte, sau există careva garduri, porți care fiind închise ar putea îngreuna accesul la serviciile prestate de aceste instituții). După cum au raportat monitorii (vezi diagrama), practic nu există

astfel de obstacole; în 88,1% din comisariate și în 98,1% din secțiile/posturile de poliție monitorii au avut acces liber spre sediile acestor instituții.

Cât privește accesul în incinta comisariatelor și a secțiilor/posturilor de poliție monitorii Promo-LEX au constatat existența mai multor obstacole. Prin obstacole am generalizat orice obiect sau persoană (turnichet, polițist de gardă etc.) capabil să îngreueze accesul liber în incinta acestor instituții și respectiv accesul la serviciile prestate. Deși înțelegem necesitatea unor asemenea instrumente sau măsuri de

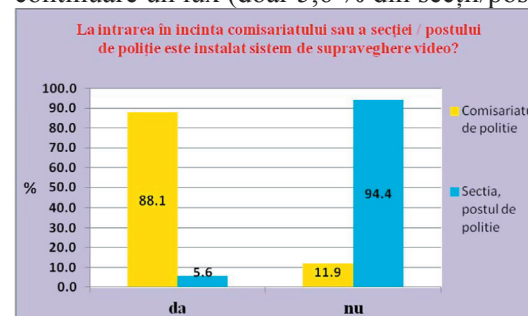
precauție la intrarea în incinta acestor instituții, considerăm că prezența lor ar trebui să devină mai puțin simțită, fiind considerat un obstacol. Până a fi însă îmbunătățită situația din această perspectivă, monitorii au constatat (vezi diagrama) că în doar 35,7% din comisariate există acces liber, situația fiind mult mai bună în acest sens în cadrul secțiilor/posturilor de poliție

(72,2% din monitorii au avut acces liber). Promo-LEX ține să menționeze în acest context că, monitorii doar au constatat prezența obstacolelor menționate mai sus și practic nu au existat dificultăți în ceea ce privește accesul monitorilor în comisariate sau secții/posturi de poliție.

Răspunzând la întrebarea despre accesul în incinta comisariatelor și a secțiilor / posturilor de poliție s-a menționat prezența anumitor obstacole care în viziunea Promo-LEX ar trebui să devină mai puțin sesizabile pentru cetățeni. Una din măsurile tehnice care ar putea înlocui, cel puțin o parte din aceste obstacole este instalarea sistemelor de supraveghere video în incinta acestor instituții (vezi diagrama). O astfel de măsură ar avea mai multe beneficii. Astfel, pe lângă rolul de a asigura securitatea instituției și a personalului angajat, o astfel de măsură ar putea preveni și eventuale abuzuri din partea colaboratorilor comisariatelor, secțiilor/posturilor de poliție în raport cu cetățenii. De altfel,

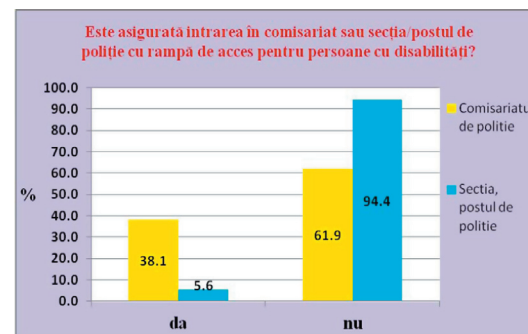
remarcabil faptul că, comisariatele din țară practic au deja instalate sisteme de supraveghere video (88,1% conform constatările monitorilor), în timp ce în secțiile/posturile de poliție sistemele de supraveghere video rămân a fi în continuare un lux (doar 5,6 % din secții/posturi de poliție posedă sisteme de

supraveghere video). În incinta comisariatelor de poliție aceste sisteme de supraveghere video au fost instalate în perioada 2010-2011 cu suportul donatorilor străini în vederea consolidării mecanismului național de prevenire a torturii. Sperăm doar ca astfel de sisteme de supraveghere

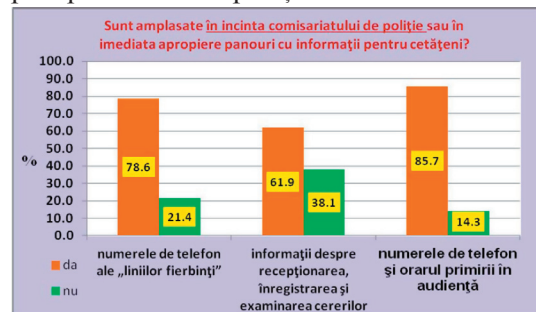
video să ia locul vechilor măsuri de asigurare a securității instituțiilor de acest gen și a cetățenilor.

Un alt tip de obstacol pe care îl întâmpină unii cetățeni atunci când vizitează comisariatele, secțiile/posturile de poliție din țară ține de lipsa rampelor de acces pentru persoanele cu dizabilități. Legea nr. 821-XII din 24.12.91 privind protecția socială a invalizilor stabilește în articolele 7 și 9 că organele centrale ale puterii de stat și organele autoadministrării locale sunt obligate să creeze condiții invalizilor (inclusiv celor care se folosesc de cărucior-fotoliu) pentru accesul liber la construcțiile publice. Mai mult, obiectivele infrastructurii sociale trebuie să fie amenajate în așa fel încât invalizii să aibă acces la ele. Cu toate acestea, constatăm că aceasta lege nu se respectă pe deplin în cazul comisariatelor de poliție (doar 38,1% din comisariatele din țară dispun de rampe), fără a mai vorbi aici de secțiile/posturile de poliție – doar 5,6% din totalul secțiilor/posturilor de poliție vizitate de monitorii au rampe de acces (vezi diagrama).

Pe lângă accesibilitatea sub aspect fizic al serviciilor prestate de comisariatele și secțiile/posturile de poliție, monitorii Promo-LEX au avut sarcina de a evalua și gradul în care este accesibilă informația despre serviciile prestate de poliție în cadrul acestor instituții. Sub acest aspect, monitorii au evaluat dacă

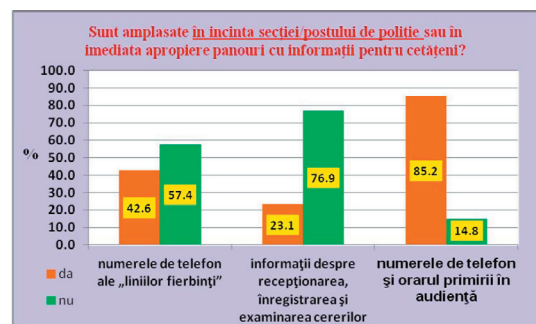
există în incinta comisarierilor, secțiilor/posturilor de poliție sau în imediata apropiere panouri cu informații pentru cetățeni. În rezultatul monitorizării putem concluda următorul fapt: comisarierile de poliție, prin comparație cu secțiile/posturile de poliție asigură o mai bună informare a cetățenilor prin punerea la dispoziția acestora a informațiilor menționate mai sus (vezi

diagramele). Monitorii au constatat lipsa în peste jumătate din numărul secțiilor/posturilor de poliție vizitate a informațiilor despre numerele de telefon ale „liniilor fierbinți” ale organelor de drept precum și lipsa informațiilor despre regulile de recepționare, înregistrare și examinare

a cererilor. Practic, unica informație prezentă în egală măsură în cadrul comisarierilor și a secțiilor/posturilor de poliție ține de numerele de telefon la care poate fi contactată conducerea acestora.

Având în vedere faptul că poliția este prestator de servicii și potrivit Legii cu privire la protecția consumatorilor, are obligația să dețină „registru de reclamații”, monitorii au solicitat în comisarierile, secții și posturi de poliție să li se prezinte acest registru.

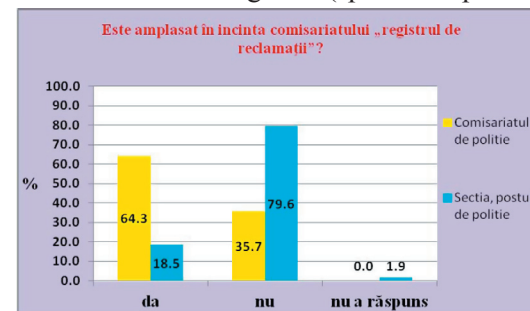

Monitorii au constatat că poliția, deși deține o mulțime de registre pentru diferite scopuri, nu dispune în cele mai multe cazuri de un registru de reclamații. În 64,3% din comisarierile monitorilor le-au fost prezentate aceste registre. Nu este clar de ce alte comisarierile nu au putut

să prezinte aceste registre și dacă acestea sunt în general accesibile pentru cetățeanul simplu. Șansa de a scrie o reclamație în acest registru pentru secțiile de poliție practic nu există, fiindcă acestea din urmă dispun de registru doar în proporție de 18,5% (vezi diagrama).

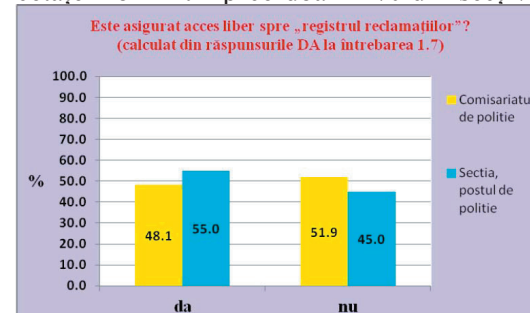
Această temere este întemeiată și mai mult prin răspunsul oferit de monitorii la întrebarea din chestionar care vizează măsura în care este asigurat un acces liber spre „registru de reclamații”. Datele monitorizării (vezi diagrama) arată că, din totalul comisarierilor, secțiilor/posturilor de

poliție care au confirmat/prezentat registru de reclamații, în aproximativ jumătate din numărul acestora monitorii au constatat că nu există un acces liber către acest registru (spre exemplu fără o permisiune prealabilă din partea polițiștilor).

În virtutea caracterului de prestator de servicii, ne-am întrebat de asemenea dacă există în incinta comisarierilor și a secțiilor/posturilor de poliție birouri pentru audiența cetățenilor. Rezultatele monitorizării indică faptul că aproximativ 62% din

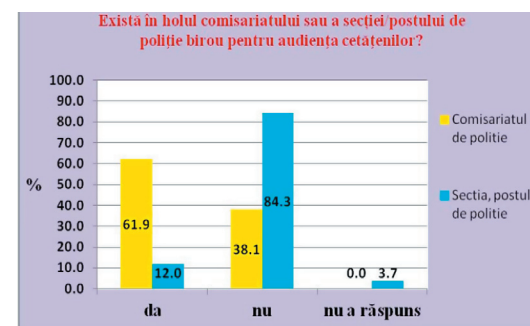
comisarierile de poliție dispun de spații în care poate fi organizată audiența cetățenilor în timp ce doar 12% din secții/posturi de poliție dispun de așa

spații (vezi diagrama).

În finalul evaluării accesibilității comisarierilor și a secțiilor/posturilor de poliție, monitorii au avut sarcina de a observa dacă sunt sau nu sunt înregistrați cetățenii care vizitează comisarierii sau secția/postul de poliție. Datele monitorizării arată

că, în peste 90% din comisarierile și doar în 43,5% din secțiile / posturile de poliție monitorizate cetățenii aflați în vizită sunt înregistrați (vezi diagrama).

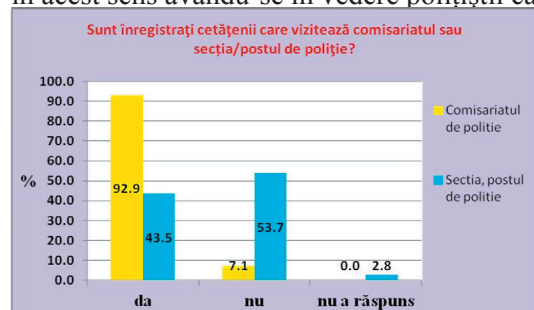
Monitorii Promo-LEX ne-au raportat sub acest aspect prezența unor practici diferite în foarte multe comisarierile, dar în special în secții/posturi de poliție. Spre exemplu, în unele cazuri sunt înregistrați toți cetățenii, în altele doar cei care se adresează cu diferite probleme etc. Lipsa sau aplicarea neuniformă a unor

practici din acest punct de vedere reprezintă în viziunea Promo-LEX un neajuns în activitatea acestor instituții și pune sub semnul întrebării calitatea serviciilor prestate populației de către poliție.

II.2. Identificarea polițiștilor, aprecierea nivelului de pregătire a acestora de a „presta servicii publice” populației

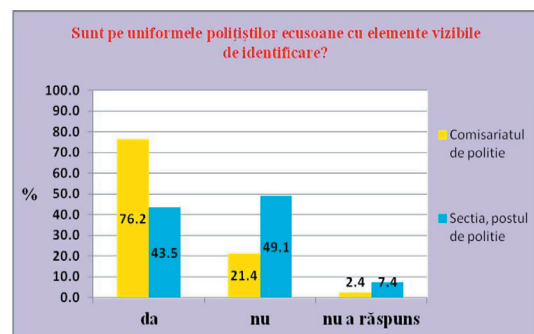
În continuare vom analiza activitatea comisariatelor, secțiilor/sectoarelor și a posturilor de poliție din perspectiva nivelului de pregătire a polițiștilor pentru prestarea serviciilor de ordine publică populației.

Deoarece efortul de monitorizare s-a concentrat pe structurile poliției vizibile, în acest sens avându-se în vedere polițiștii care activează în uniformă și care

pot fi identificați ca atare, ne-am propus să evaluăm în ce măsură pot fi identificați polițiștii. Astfel, monitorii au fost întrebați dacă pe uniforme polițiștilor întâlniți în cadrul comisariatelor, secțiilor sau posturilor de poliție sunt ecusoane cu elemente vizibile de identificare.

Deși în majoritatea cazurilor polițiștii întâlniți erau îmbrăcați în uniforme de serviciu, identificarea acestora este destul de dificilă. Astfel, monitorii au constatat că, peste 20% din polițiștii întâlniți în comisariate și aproape 50% din cei întâlniți în secții/posturi de poliție nu purtau ecusoane sau insigne care să faciliteze identificarea subdiviziunii din care fac parte (vezi diagrama). Monitorii ne-au raportat din spusele polițiștilor de asemenea că, în prezent celor care se angajează în poliție nu li se mai oferă insigne/ecusoane personalizate iar ceilalți nu le poartă pentru că nu sunt obligați. Promo-LEX se arată îngrijorată de o așa stare de lucruri deoarece pentru

cetățeanul de rând este vital ca atunci când se adresează unui ofițer de poliție să-l poată identifica. Mai mult, ulterior, în caz de eventuale abuzuri sau prestare de servicii necalitative, să poată contesta acțiunile acestuia. Totodată, suntem conștienți de faptul că prezența unor însemne distinctive va contribui la

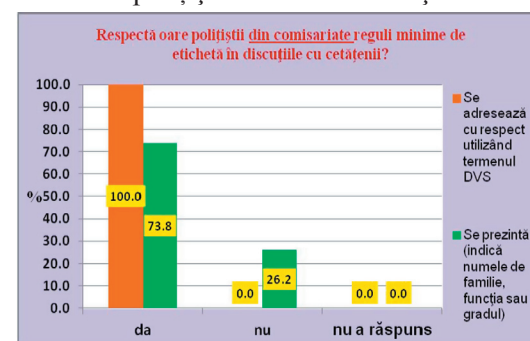
responsabilizarea polițiștilor, sporirea imaginii acestora și sporirea calității serviciilor prestate de ei.

Pe parcursul monitorizării, în comunicarea cu polițiștii întâlniți în

cadrul comisariatelor, secțiilor/posturilor de poliție, monitorii au avut sarcina de a evalua în ce măsură aceștia respectă reguli minime de etichetă. Codul de Etică și Deontologie al Polițiștilor, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 481 din 10 mai 2006 stabilește principiile care guvernează conduita profesională a polițiștilor, dintre care remarcăm:

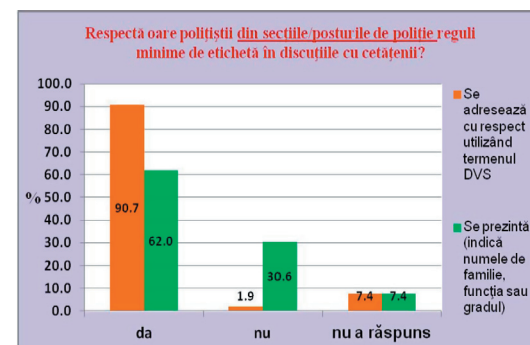
- transparența - deschiderea pe care polițiștii trebuie să o manifeste față de societate, în limitele stabilite de reglementările polițienești;
- respectul - considerația pe care polițiștii o acordă persoanelor, colegilor, superiorilor, subordonaților, drepturilor și libertăților acestora, instituțiilor, legilor, valorilor sociale, normelor etice și deontologice;
- integritatea morală - comportament conform normelor etice acceptate și practicate în societate.

Pornind de la cele menționate mai sus, monitorii au constatat că practic 100% din polițiștii din comisariate și cca. 90% din cei care activează în cadrul

secțiilor/posturilor de poliție s-au adresat respectuos în adresa monitorilor, utilizând termenul Dvs. De asemenea, 73,8% din polițiștii cu care au contactat monitorii în comisariate s-au prezentat indicând numele, funcția sau gradul. Totuși în cadrul secțiilor/posturilor de poliție doar 62% din polițiști s-au prezentat (vezi diagramele).

Prin comparația între cele două reguli minime de etichetă menționate, apare întrebarea de ce totuși polițiștii se adresează respectuos și ezită în același timp să se prezinte. Totodată, trebuie să menționăm aici și faptul că, deși comportamentul polițiștilor a fost unul destul de amabil și

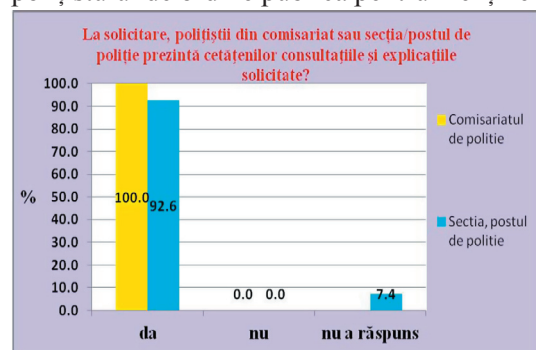

corect în raport cu monitorii, aceștia ne-au raportat totuși și situații în care i-au auzit pe polițiști exprimându-se mai puțin amabil între colegi sau cu alți cetățeni (acest lucru s-a întâmplat în câteva situații la care monitorii au fost martori iar polițiștii nu erau la curent că erau văzuți și auziți de către monitorii).

Monitorii au mai evaluat de asemenea dacă polițiștii prezintă cetățenilor consultațiile și explicațiile solicitate de aceștia. Din nou, remarcăm Codul de Etică și Deontologie al Polițistului care stabilește și alte principii de activitate a polițiștilor care au relevanță în contextul întrebării respective, și anume: disponibilitatea, prioritatea interesului public și profesionalismul. De asemenea, Codul de Etică și Deontologie a Polițistului stabilește că personalul poliției trebuie să dea dovadă de capacitate înaltă în comunicarea cu populația, suficientă pentru exercitarea sarcinilor de serviciu. Astfel, potrivit diagramei 2.3 de mai sus constatăm că polițiștii acordă aproape întotdeauna cetățenilor consultațiile și explicațiile solicitate.

Capitolul III. Monitorizarea echipelor de patrulare a poliție

Constatările din pilonul al treilea în cadrul acestui efort de monitorizare abordează serviciile de ordine publică prestate de patrulele de ordine publică întâlnite și abordate de către monitorii. Următoarele trei capitole din constatările prezentate de monitorii se referă la nivelul de pregătire a polițistului de ordine publică pentru menținerea ordinii publice, identificarea

polițiștilor, aprecierea nivelului de pregătire a acestora de a „presta servicii” potrivit legislației în vigoare și acțiunile polițiștilor de ordine publică în timpul reținerii cetățenilor în timpul exercitării serviciului de menținere a ordinii publice. Sub termenul de patrulă de ordine publică efortul de monitorizare a

avut în vedere atât patrulele pedestre cât și patrulele mobile, inclusiv patrulele poliției rutiere.

Trebuie să remarcăm faptul că la acest capitol foarte mulți monitorii au întâmpinat dificultăți de ordin obiectiv în completarea chestionarului. Din acest considerent numărul chestionarelor evaluate pe fiecare întrebare în parte a variat în funcție de faptul dacă a răspuns sau nu monitorul la respectiva întrebare. Dificultățile de ordin obiectiv pe care le-au avut monitorii în completarea chestionarului la acest capitol țin de faptul că foarte mulți dintre ei nu au identificat în localitățile monitorizate patrule de poliție. Circa 80 chestionare (din totalul de 150) nu au fost completate la capitolul respectiv strict din acest motiv. Din aceste considerente, constatările prezentate în

continuare au în primul rând un caracter informativ fără a pretinde că situația prezentată reprezintă și imaginea reală care există în domeniul patrulelor de ordine publică. Chiar și așa, rata mare de chestionare necompletate din motiv că monitorii nu au întâlnit patrule de poliție ridică semne de întrebare vis-a-vis de prezența poliției vizibile (patrulelor de poliție) în localități și implicit față de calitatea serviciului de patrulare. Monitorii au raportat că, în teritoriu, în special în centrele raionale și în mediul rural situația este și mai gravă, adică poliția practic nu patrulează deoarece efectivul este limitat și patrulele se fac doar sporadic sau atunci când există anumite operațiuni, raiduri indicate de la nivelul superior de conducere.

III.3. Pregătirea polițistului de ordine publică pentru menținerea ordinii publice

Acest capitol vizează pregătirea polițistului de ordine publică pentru menținerea ordinii publice prin prisma aspectului exterior al polițistului, dotarea acestuia cu echipament necesar și comportamentul acestora în timpul patrulei.

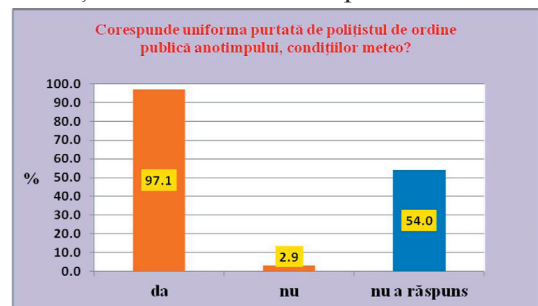
Astfel, monitorii Promo-LEX atunci când au întâlnit patrule de poliție au atras atenția în primul rând la uniforma polițiștilor, dacă aceasta corespunde sau nu anotimpului, condițiilor meteo. Din cele 150 chestionare completate în cadrul efortului de monitorizare, la această întrebare monitorii au răspuns în doar 46% din chestionare. Din cele 46% chestionare completate în baza întâlnirilor cu patrulele de ordine publică observăm că în majoritatea cazurilor (97,1%) uniforma polițiștilor corespunde anotimpului și condițiilor meteo (vezi diagrama).

Monitorii au atras atenția și la felul în care erau echipați polițiștii din patrulele de ordine publică întâlnite. În baza chestionarelor completate la această întrebare (70 chestionare, 46,7% din totalul chestionarelor completate) observăm că 90% din polițiștii întâlniți dispuneau de arma din dotare, doar 62,9% aveau stație radio, 70% aveau mijloace speciale precum baston sau gaz lacrimogen și doar 30% dispuneau de pachete de prim ajutor (în mare parte patrulele mobile ale poliției rutiere) – vezi diagrama. Trebuie să menționăm aici că majoritatea polițiștilor ne-au informat faptul că se descurca și fără stație radio, deoarece sunt asigurați cu telefoane mobile corporative. Din cele menționate, concluzionăm că polițiștii din patrulele de ordine publică mai mult sau mai puțin sunt echipați cu cele necesare pentru a curma eventuale infracțiuni dar mai puțin sunt dotați și pregătiți pentru a oferi ajutor medical în caz de urgență până la sosirea ambulanței.

Din perspectiva comportamentului polițiștilor care asigură ordinea

publică în cadrul patrulelor de ordine publică, ne-am propus să evaluăm următoarele aspecte:

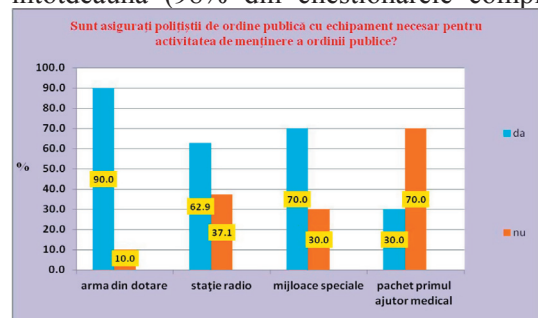
- Reacionează polițiștii de ordine publică la contravențiile sau infracțiunile comise în câmpul de vedere a acestora sau despre care sunt informați de către cetățeni?

- Polițiștii de ordine publică se abat de la activitatea de menținere a ordinii publice (intră în magazine, baruri, locații de divertisment) fără o necesitate stringentă în acest sens?

- Polițiștii de ordine publică în timpul exercitării serviciului duc oare conversații care nu sunt necesare, inclusiv la telefon?

În baza patrulelor de ordine publică întâlnite de către monitori, concluzionăm din diagrama alăturată că polițiștii reacționează aproape întotdeauna (98% din chestionarele completate la această întrebare) la contravențiile sau infracțiunile comise în câmpul de vedere al acestora sau despre care sunt informați de către cetățeni, nu se abat de la activitatea de menținere a ordinii publice (84,1% din chestionarele completate). Totuși, în circa 40% din cazuri polițiștii își permit în timpul exercitării

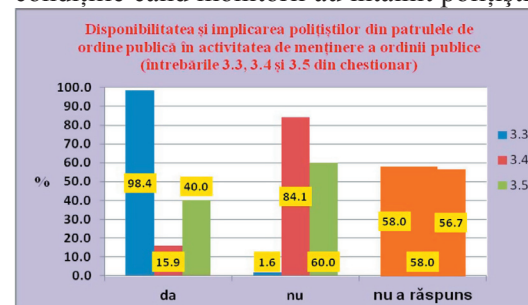

serviciului să ducă conversații care nu sunt necesare, inclusiv la telefon.

III.4. Identificarea polițiștilor, aprecierea nivelului de pregătire a acestora de a „presta servicii” potrivit legislației în vigoare

Acest capitol evaluează în ce măsură cetățenii de rând ar avea posibilitatea de a identifica o patrulă de ordine publică sau un polițist de ordine publică în caz dacă ar avea necesitatea de a se adresa acestora. În viziunea Promo-LEX, pentru a fi mai ușor de identificat polițiștii din patrulele de ordine publică trebuie să aibă pe uniformă niște elemente vizibile de identificare, fie ecusoane sau insigne personalizate. Sub acest aspect (vezi diagrama), monitorii au constatat că circa 20% din polițiștii întâlniți în cadrul patrulelor

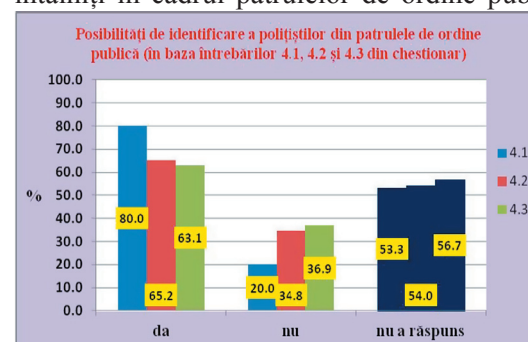
de poliție nu aveau pe uniformă elemente vizibile de identificare. Chiar și în condițiile când monitorii au întâlnit polițiști care purtau asemenea elemente

vizibile de identificare, nu întotdeauna este posibil de a determina doar în baza uniformei și a insignei / ecusonului din ce subdiviziune face parte respectivul polițist (aprox. 35% din cazuri). O situație similară se întâmplă și cu echipele mobile, inclusiv și cu cele ale poliției rutiere.

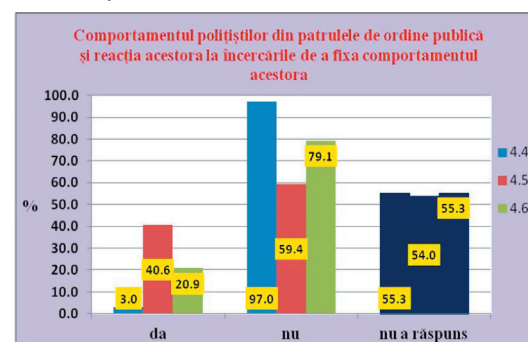
Automobilele de serviciu nu întotdeauna afișează informații (inscripții) care să ajute la identificarea acestora (orașul sau secția după care acest automobil este întărit).

Monitorii au observat de asemenea și comportamentul polițiștilor întâlniți în cadrul patrulelor de ordine publică (vezi diagrama). Astfel, se constată că în discuțiile dintre ei sau cu cetățenii polițiștii de ordine publică nu folosesc cuvinte necenzurate, chiar dacă circa 3% din polițiștii întâlniți de monitori și-au permis să se exprime mai puțin cenzurat. Cu toate acestea, mai mulți monitori ne-au relatat faptul că mai mulți polițiști au fost auziți utilizând

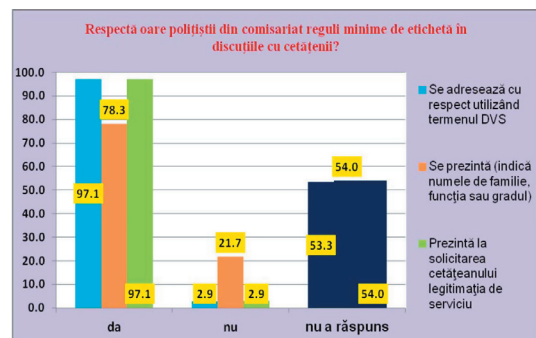
cuvinte necenzurate, în special când discutau între ei, dacă nu știau că sunt observați de către monitori. Monitorii au mai observat că circa 40% din polițiștii patrulelor de ordine publică își permit să fumeze în timpul exercitării serviciului. În circa 21% din cazurile când monitorii au încercat să fixeze comportamentul neadecvat al polițiștilor din patrulele de ordine publică, aceștia s-au opus înregistrării lor cu aparate audio, foto, video.

cuvinte necenzurate, în special când discutau între ei, dacă nu știau că sunt observați de către monitori. Monitorii au mai observat că circa 40% din polițiștii patrulelor de ordine publică își permit să fumeze în timpul exercitării serviciului.

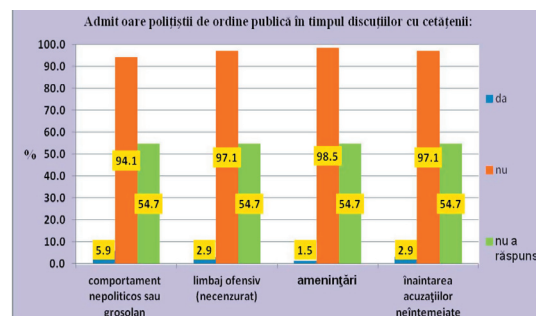

În circa 21% din cazurile când monitorii au încercat să fixeze comportamentul neadecvat al polițiștilor din patrulele de ordine publică, aceștia s-au opus înregistrării lor cu aparate audio, foto, video.

Comportamentul polițiștilor din patrulele de ordine publică a mai fost evaluat și din perspectiva respectării unor reguli minime de etică în discuțiile cu cetățenii.

Anterior am remarcăm faptul că polițiștii ar trebui să aibă un comportament care ar corespunde prevederilor și principiilor Codului de Etică și Deontologie al Polițistului. Din diagrama alăturată observăm că polițiștii din cadrul patrulelor de ordine publică se adresează cetățenilor cu respect utilizând termenul DVS – 97% din cazuri, dar nu întotdeauna se prezintă atunci când se adresează cetățenilor; în circa 22% din cazuri monitorii au trebuit să întrebe suplimentar polițiștii cum se numesc deoarece aceștia nu se prezentaseră de sine stătător. Totuși atunci când monitorii au solicitat polițiștilor să prezinte legitimația de serviciu, aceștia au făcut-o fără ezitare în circa 98% din cazuri.

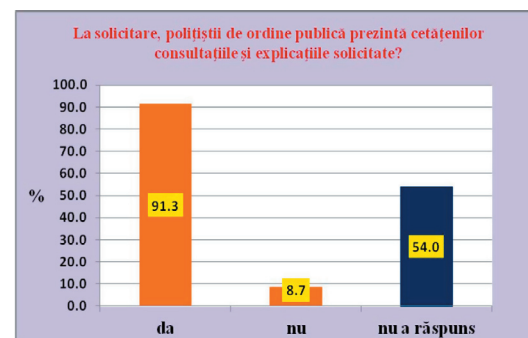

În activitatea lor de menținere a ordinii publice polițiștii practic nu admit comportament nepoliticos sau grosolan (circa 94% din situațiile monitorizate), limbaj ofensiv (necenzurat) – în circa 97% din situațiile monitorizate, nu recurg la amenințarea cetățenilor – în circa 99% din situațiile monitorizate și nu înaintează acuzații neîntemeiate – circa 97% din polițiștii întâlniți în cadrul patrulelor de ordine publică (vezi diagrama).

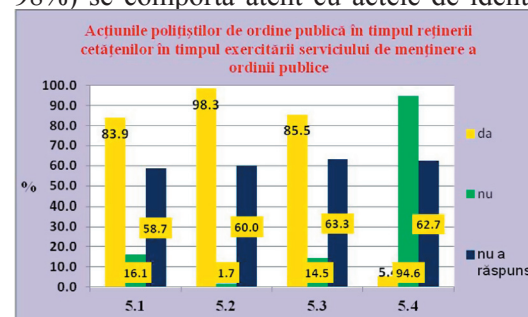
La solicitare, polițiștii de ordine publică prezintă cetățenilor consultațiile și explicațiile de rigoare, comportament raportat de către monitorii în peste 90% din chestionarele completate la acest subiect

III.5. Acțiunile polițiștilor de ordine publică în timpul reținerii cetățenilor în timpul exercitării serviciului de menținere a ordinii publice

Capitolul 5 al chestionarului examinează dacă polițiștii de ordine publică admit sau nu nereguli sau abuzuri în timpul exercitării serviciului de menținere

a ordinii publice (vezi diagrama). Astfel, monitorii Promo-LEX au încercat să evalueze în ce situații polițiștii solicită actele cetățenilor pentru verificare și au constatat că în circa 84% din cazuri polițiștii monitorizați verifică actele doar atunci când există bănuiele rezonabile de comitere a unor contravenții. În timpul verificării actelor polițiștii de ordine publică în majoritatea cazurilor (circa 98%) se comportă atent cu actele de identificare verificate. De asemenea,

atunci când polițiștii petrec percheziții corporale în privința persoanelor bănuite de comiterea contravențiilor sunt întocmite procese verbale, după cum raportează monitorii în circa 86% din situații. La fel, monitorii au indicat faptul că, de obicei (circa 95% din situații) polițiștii nu rețin persoanele care au comis abateri minore.

Recomandări

1. Completarea și actualizarea promptă a informației cu privire la persoanele responsabile, datele de contact și locația comisarierilor, secțiilor, sectoarelor și a posturilor de poliție de întreg teritoriul țării plasată pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne;
2. Sporirea accesului cetățenilor la serviciile prestate de poliție prin asigurarea vizibilității comisarierilor, secțiilor, sectoarelor și a posturilor de poliție în teritoriu (amplasarea indicatoarelor către aceste instituții în zonele aglomerate din localități, precum piețele, intersecții, gările auto/feroviare);
3. Eliminarea obstacolelor (turnichet, bariere) de la intrarea în incinta comisarierilor, secțiilor, posturilor de poliție;
4. Asigurarea secțiilor de poliție cu mobilier necesar; dotarea secțiilor de poliție cu echipament suficient;
5. Executarea reparațiilor urgente în secțiile și posturile de poliție

Autori: Pavel Postica, Nicolae Panfil

Metodologia de monitorizare a fost elaborată de:
Asociația UMDPL, Ucraina

La elaborarea ghidului și raportului au contribuit:
Alexandru Postica, Ion Manole
Coordonatoare de ediție: **Olga Manole**
Traducere text în limba rusă: „**Ad Libitum SRL**”

Această ediție a apărut într-un tiraj de 300 exemplare în limbile
română și rusă.

Toate drepturile protejate. Conținutul ediției poate fi utilizat și
reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației
Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

SE DISTRIBUIE GRATUIT

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Asociația PROMO-LEX
str. D. Rîșcanu 11, of.41
MD-2024 Chișinău, Moldova
tel.: +373 / 22 44 96 26
fax: +373 / 22 45 00 24

info@promolex.md
www.promolex.md
www.monitor.md

www.monitor.md